Ф. Г. Казыйханова, В. С. Казыйханов

МАТЕМАТИКА

МАТЕМАТИКА

2

«МӘГАРИФ» НӘШРИЯТЫ

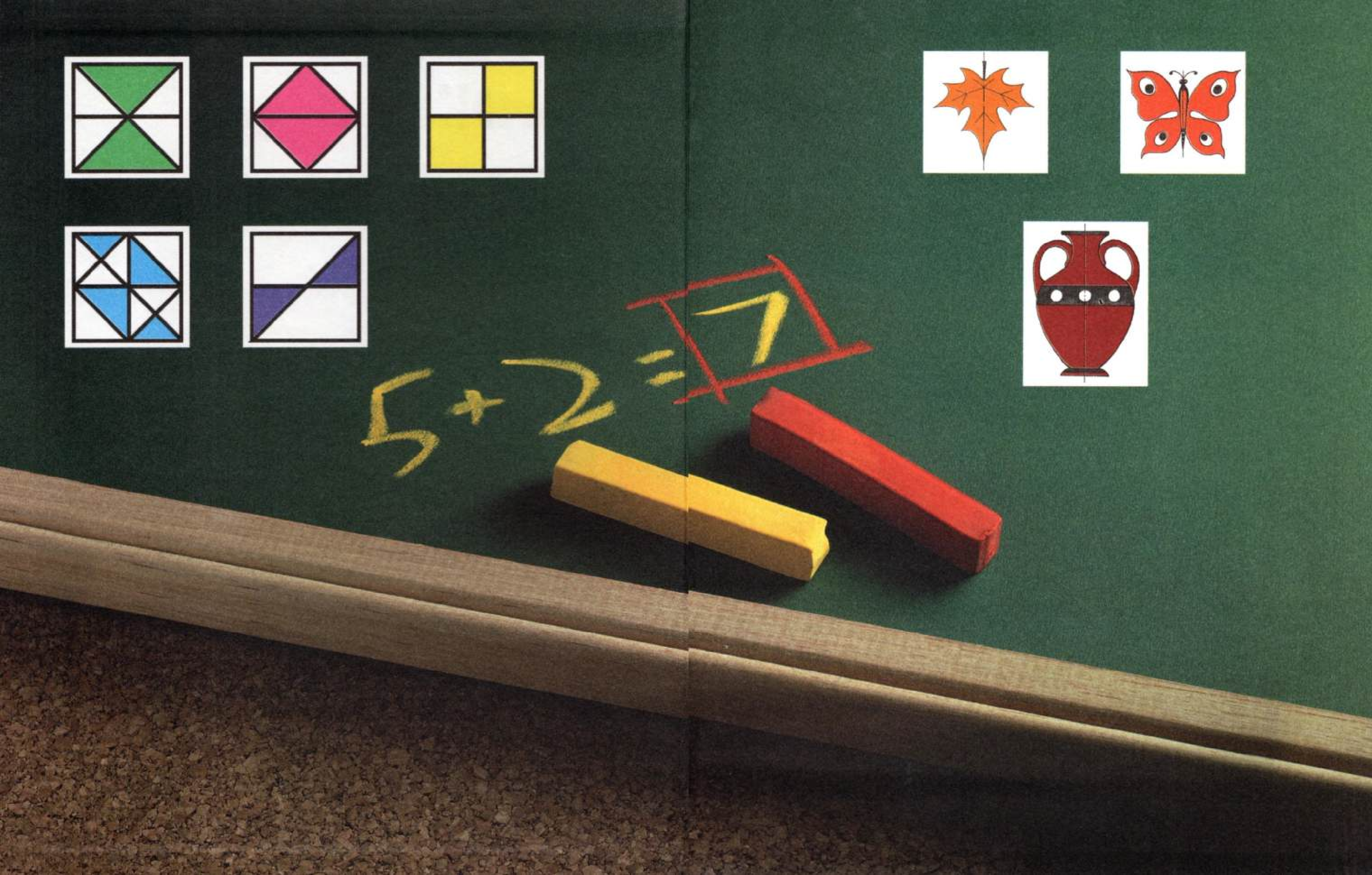
5+2=7

Ф. Г. Казыйханова, В. С. Казыйханов

МАТЕМАТИКА

Дүртьеллык башлангыч татар мәктәбенең
2 нче сыйныфы өчен дәреслек

*Татарстан Республикасы
Мәгариф һәм фән министрлыгы
рөхсәте белән басыла*

КАЗАН
«МӘГАРИФ» НӘШРИЯТЫ
2008

УДК 373.167.1 : 51 * 02
ББК 22.1 я71
К16

Рәссамы *Р. А. Сәйфуллина*

Охраняется Законом РФ «Об авторском праве и смежных правах». Воспроизведение всей книги или её части на любых видах носителей запрещается без письменного разрешения издательства.

Казыйханова Ф. Г.

К16 Математика : Дүртьеллык башл. татар мәкт. 2 нче с-фы өчен д-лек / Ф. Г. Казыйханова, В. С. Казыйханов.— Казан : Мәгариф, 2008.— 144 б.: рәс. б-н.

ISBN 978-5-7761-1804-3

ISBN 978-5-7761-1804-3

© «Мәгариф» нәшрияты, 2008
© Бизәү. «Мәгариф» нәшрияты, 2008

1 100 ЭЧЕНДӘ КУШУ ҺӘМ АЛУ.

1 Бер цифр гына кулланып, барлык икеурынлы саннарны яз. Ничә сан яздың? Цифрлар ничә?

2 1 һәм 2 цифрларын кулланып, икеурынлы сан яз.

3 2 һәм 0 цифрларын кулланып, икеурынлы сан яз.

4 Берурынлы саннарны үсә бару тәртибендә яз. Ничә сан яздың?

5 20 гә кадәр икеурынлы саннарны үсүче рәткә тезеп яз.

6 6 дан 20 гә кадәр икеурынлы саннарны кимүче рәткә тезеп яз.

Цифрлар: 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9.
Саннар — чиксез күп.

7 Саннарны разрядлар таблицасына яз.

4 дистә 6 берәмлек 6 дистә 2 берәмлек
2 дистә 7 берәмлек 5 дистә 3 берәмлек

8 Разрядлар таблицасына язып чиш.

6 дистә 3 берәмлек + 1 дистә 2 берәмлек
9 дистә 6 берәмлек − 2 дистә 3 берәмлек
5 дистә + 3 берәмлек

9 Баганалап язып чиш.

53 + 24 46 + 13 62 + 37
75 − 12 15 + 2 49 + 50

10 Саннарны чагыштыр.

41 * 41 61 * 57 78 * 81
45 * 55 56 * 79 40 * 49

11 Саннарны үсә бару тәртибендә урнаштыр.

21, 19, 32, 46, 31, 20, 52

12 Иң зур санны гына яз.

41, 55, 43, 54, 68, 39, 89, 99

13 x ны тап. Ялгышма!

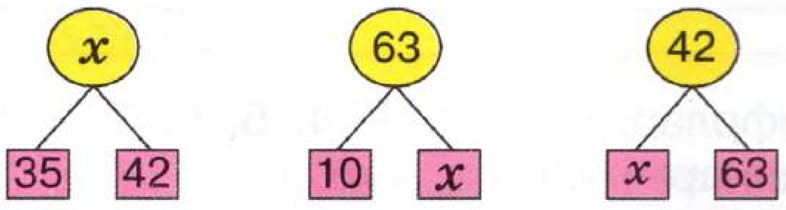

14 Исеңә төшер!

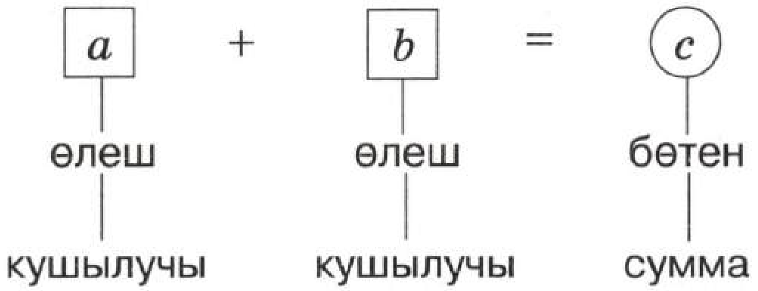

15 *x* ны тап.

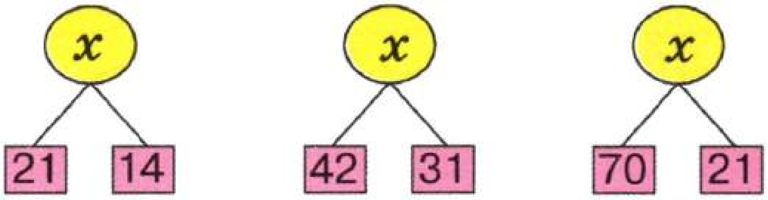

x ны тапканда нинди гамәл кулландың?

16 Исеңдә калдыр!

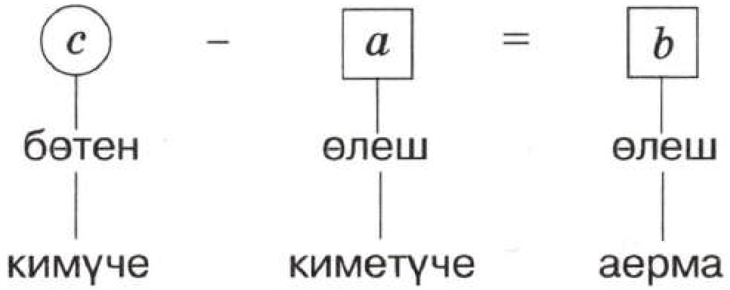

17 *x* ны тап. Ялгышма!

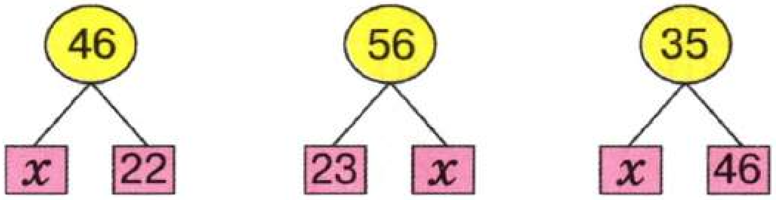

18 Мисалларны чиш.

34 − 12	33 + 40	92 + 7
44 − 3	4 + 35	80 + 9

19 Телдән исәплә.

2 дистә + 4 дистә   30 + 20
8 дистә − 3 дистә   70 − 40

20 Мәсьәлә төзе һәм чиш.

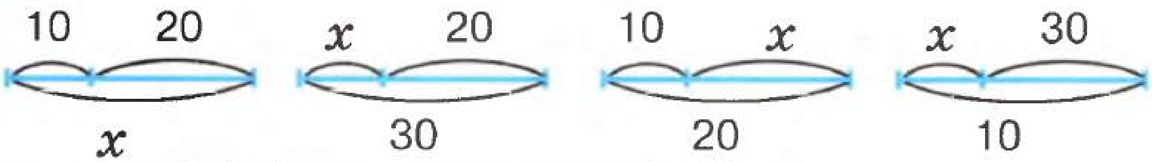

21 Схемага карап, таблицаны тутыр.

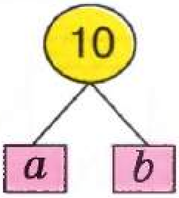

a	1			4			7	9	
b		2	3		5	6			8

22 Беренче баганадагы кебек мисаллар яз.

8 + 1	7 + 1	6 + 2	4 − 3
80 + 10			
800 + 100			

23 Мисалларны чиш.

40 + 10	40 − 10	90 − 80
60 + 30	60 − 30	80 − 70
20 + 50	50 − 20	20 − 10

24 x ны тап. Ялгышма!

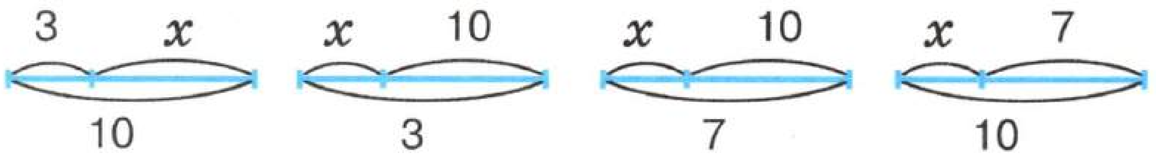

25 Сызым буенча тигезләмә яз. x ны тап. Ялгышма!

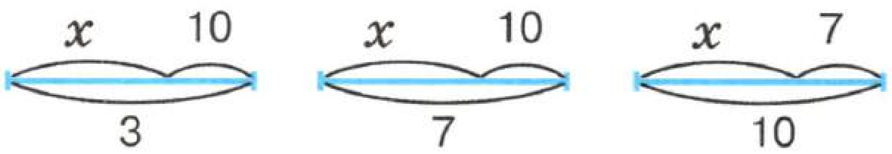

26 Алу гамәле белән эшләнә торган тигезләмәләрне генә чиш. Ялгышма!

$x - 41 = 23$	$30 + x = 50$	$x - 52 = 47$
$43 - x = 11$	$62 - x = 40$	$x + 9 = 99$
$x + 10 = 30$	$14 + x = 26$	$99 - x = 52$

27 x ны тап.

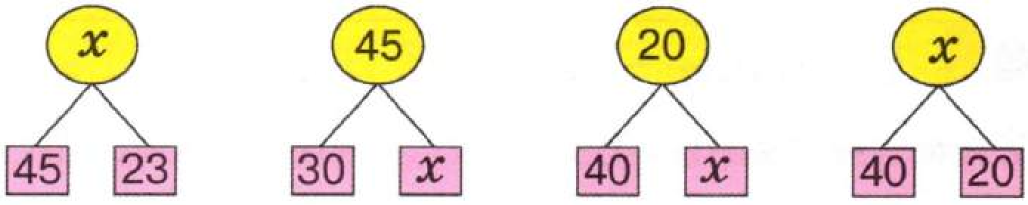

28 $20 + 10 = 30$ тигезлеген кулланып, өч тигезләмә яз.

29 Таблицаны тутыр.

a	4		5	2		1	1	
b	6	3		8	7	6	9	6
$a+b$		10	10		10			10

30 Билгесез кушылучыны яз.

	1	4
+		
	4	6

	3	4
+		
	7	4

+	4	8
	5	9

31 Кибеттә ике көндә күпме көзге сатылганын ничек исәпләгәнне аңлат.

	3	6
+	4	5
	7	12
	8	2

32 Сумманы тап.

2 нче разрядтан башла

	1	8
+	1	3

1 нче разрядтан башла

	3	7
+	2	6

Ничек уңайлырак?

33 Цифрлар суммасы 10 га тигез яки 10 нан зуррак булган разрядларны тап:

$\begin{array}{r}36\\+\,23\\\hline\end{array}$ $\quad$ $\begin{array}{r}65\\+\,25\\\hline\end{array}$ $\quad$ $\begin{array}{r}65\\+\,16\\\hline\end{array}$ $\quad$ $\begin{array}{r}12\\+\,43\\\hline\end{array}$ $\quad$ $\begin{array}{r}48\\+\,36\\\hline\end{array}$

34 Сумманы язып бетер. 1 санын алдагы разрядның өске өлешенә яз. Ук белән күрсәт.

$\begin{array}{r}{\scriptstyle 1}\;\;\\14\\+\,17\\\hline\end{array}$ $\quad$ $\begin{array}{r}56\\+\,6\\\hline\end{array}$ $\quad$ $\begin{array}{r}23\\+\,8\\\hline\end{array}$ $\quad$ $\begin{array}{r}46\\+\,18\\\hline\end{array}$

35 Җавабы 10 га тигез яки 10 нан зуррак булган мисалларны гына чиш.

$3 + 6$	$3 + 8$	$6 + 5$	$3 + 5$
$3 + 7$	$4 + 5$	$7 + 4$	$8 + 2$

36 □ урынына тиешле саннар яз.

$5 + \square = 6 + \square = 7 + \square = 8 + \square = 10$

37 Мәсьәлә төзе. x ны тап. Ялгышма!

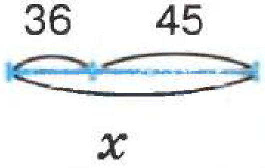

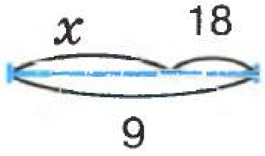

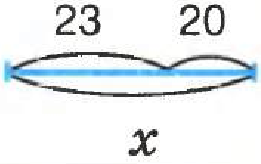

38 Баганалап язып исәплә. Схема кулллан. Фәриданең шәхси китапханәсеннән 27 китап алгач, 64 китап калган. Фәриданең китапханәсендә ничә китап булган?

39 Кайсы разрядта цифрлар суммасы 10 га тигез яки 10 нан зур була? Ук белән күрсәт. Сумманы исәплә.

$\begin{array}{r} 37 \\ +\ 43 \\ \hline \end{array}$ $\quad$ $\begin{array}{r} 53 \\ +\ 14 \\ \hline \end{array}$ $\quad$ $\begin{array}{r} 58 \\ +\ 34 \\ \hline \end{array}$ $\quad$ $\begin{array}{r} 48 \\ +\ 25 \\ \hline \end{array}$ $\quad$ $\begin{array}{r} 51 \\ +\ 29 \\ \hline \end{array}$

40 Баганалап язып исәплә.

46 + 24 $\quad$ 49 + 21 $\quad$ 46 + 26
34 + 56 $\quad$ 82 + 8 $\quad$ 43 + 7

41 Мисалларны чиш.

$\begin{array}{r} 26 \\ +\ 64 \\ \hline \end{array}$ $\quad$ $\begin{array}{r} 27 \\ +\ 46 \\ \hline \end{array}$ $\quad$ $\begin{array}{r} 48 \\ +\ 22 \\ \hline \end{array}$ $\quad$ $\begin{array}{r} 33 \\ +\ 57 \\ \hline \end{array}$ $\quad$ $\begin{array}{r} 46 \\ +\ 28 \\ \hline \end{array}$

42 Беренче кушылучыны яз.

$* + 80 = 90$ $\quad$ $* + 20 = 50$
$* + 6 = 10$ $\quad$ $* + 3 = 10$
$* + 40 = 60$ $\quad$ $* + 0 = 0$

43 Укка карап, саннар аермасын табуны аңлат.

3	10
4	2
− 2	4

5	10
6	3
− 2	8

44 Гамәлне башкар.

5	3
− 2	9

6	2
− 2	4

6	0
− 3	6

45 Киметүчене яз. Аерманы тап.

4	10
5	4
−	

3	10
4	5
−	

5	10
6	0
−	

46 Кимүчене яз. Аерманы тап.

	10
− 2	4

	10
− 4	5

	10
− 4	3

47 Схема кулланып исәплә.

Кибеттә 60 чиләк бар иде. Берничә чиләкне саткач, 21 чиләк калды. Ничә чиләк сатылган?

48 Баганалап язып исәплә.

48 − 29	33 − 17	54 − 37
57 − 8	94 − 46	75 − 36

$$c - a = b$$

кимүче — киметүче — аерма

49 Мисаллар дөрес чишелгәнме? Тикшер. Ялгышлык нәрсәдә?

$$\begin{array}{r} 46 \\ +\,18 \\ \hline 64 \end{array} \qquad \begin{array}{r} 52 \\ +\,9 \\ \hline 61 \end{array} \qquad \begin{array}{r} 27 \\ +\,18 \\ \hline 85 \end{array} \qquad \begin{array}{r} 34 \\ 18 \\ \hline 42 \end{array}$$

50 Беренче баганадагы мисаллар икенчесендәгедән нәрсә белән аерыла?

4 + 3	4 + 6
5 + 4	5 + 7
6 + 2	6 + 8
7 + 2	7 + 4

51 Җавапта берурынлы сан булсын өчен, ? билгесе урынына нинди саннар язарга?

4 + ? =   3 + ? =   ? + 7 =
5 + ? =   6 + ? =   ? + 2 =

52 Җавапта икеурынлы сан булырлык итеп, ? билгесе урынына берурынлы саннар яз.

4 + ? =   6 + ? =   ? + 8 =
5 + ? =   ? + 7 =   ? + 9 =

53 Берурынлы саннарны кушуга мисаллар язуны дәвам ит.

9 + 1	8 + 2	7 + 3	6 + 4
9 + 2	8 + 3	7 + 4	...
9 + 3	8 + 4	...	
...	...		

54 46 + 26 гамәлен кулланып чишелә торган мәсьәлә төзе.

55 Берурынлы саннарны кушуның кайсы ысулы уңайлырак?

Беренче ысул: $9 + 6 = (9 + 2) + 4 = 11 + 4 = 15$
(6 = 2 + 4)

Икенче ысул: $9 + 6 = (9 + 1) + 5 = 10 + 5 = 15$
(6 = 1 + 5)

Җәяләр нәрсәне аңлата?

56 Мисалларны уңайлы юл белән чиш.

$9 + 7$ $6 + 7$ $9 + 8$

$8 + 4$ $8 + 6$ $5 + 9$

57 Берурынлы саннарны кушу таблицасын тутырып бетер.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1		3							
2			5						
3									
4						10			
5									14
6								14	
7							14		
8						14			
9					14				

58 Таблицадагы суммалардан иң зур һәм иң кечкенә санны тап. Иң зур берурынлы, иң кечкенә икеурынлы санны күрсәт.

59 Ни өчен таблицадагы икеурынлы саннарның беренче цифры бертөрле?

60 x тан башлап, мәсьәлә төзе һәм чиш.

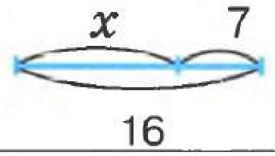

61 Баганалап язып исәплә. Икенче баганадагы мисаллар беренчесеннән нәрсә белән аерыла?

38 − 15	34 − 18
49 − 8	42 − 25
57 − 34	45 − 16

62 Кайсы юл уңайлырак?

$12 - 8 = (12 - 3) - 5 = 9 - 5 = 4$

3 5

$12 - 8 = (12 - 2) - 6 = 10 - 6 = 4$

2 6

Җәяләр нәрсәне аңлата?

63 Киметүчене уңайлы өлешләргә бүл. Ялгышма!

16 − 9	18 − 8	19 − 9
15 − 8	14 − 6	17 − 9

64 Мисалларны уңайлы ысул белән чиш.

13 − 5	12 − 5	11 − 2
14 − 7	15 − 8	12 − 4
15 − 8	16 − 7	18 − 9

65 Мисалларны баганалап язып чиш.

94 − 46	40 − 32	92 − 47
43 − 18	65 − 5	83 − 36

66 Сызым буенча x тан башлап мәсьәлә төзе һәм чиш.

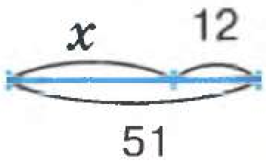

67 Мисалларны чишмичә генә, җавапта ничә урынлы сан буласын әйт.

$\begin{array}{r} 72 \\ +\ 19 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 48 \\ -\ 39 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 56 \\ -\ 47 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 19 \\ +\ 71 \\ \hline \end{array}$

68 Алу гамәле белән чишелә торган тигезләмәләрне генә эшлә.

$36 + x = 41$ $x - 43 = 28$
$54 - x = 27$ $x + 59 = 88$

69 Цифрлары суммасы иң кечкенә ике-урынлы санга тигез булган иң кечкенә икеурынлы санны яз.

70 Цифрлары суммасы 8 гә тигез булган икеурынлы саннарны яз. Ничә сан яздың?

71 Дистәләр саны берәмлекләр саныннан 2 гә зуррак булган икеурынлы санны яз. Аның цифрлар суммасы 8 гә тигез булсын.

72 Разряд берәмлеген вакларга кирәк булуын күрсәткән уклар куй.

24 – 7	52 – 31	84 – 70
50 – 23	42 – 6	23 – 15

73 Ак һәм кызыл төстәге 11 чәчәктән бәйләм ясаганнар. Бәйләмдә ничә ак, ничә кызыл чәчәк бар?

74 73 нче күнегүдәге мәсьәләнең соравына ни өчен төгәл җавап бирә алмадың? Бәйләмдә ак чәчәкләр 2 гә күбрәк булган дигән шарт өстәлсә, мәсьәләнең җавабын табып буламы?

75 Ак чәчәкләр саны 3 кә артык дигән шартны өстәп, 73 нче мәсьәләне чиш.

76 Бирелгән схеманы кулланып, мәсьәлә төзе.

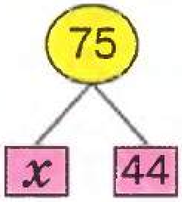

77 Сызымны кулланып, мәсьәлә төзе һәм чиш.

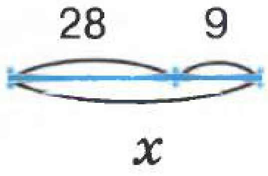

78 Тигезләмә буенча мәсьәлә төзе.

$$x - 20 = 45$$

79 Мисалларны чиш.

$\begin{array}{r} 67 \\ +\,18 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 48 \\ +\,26 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 59 \\ +\,12 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 66 \\ +\,25 \\ \hline \end{array}$

80 Җавапта икеурынлы сан булган мисалларны аерып яз.

$8 + 1$	$3 + 9$	$5 + 2$	$8 + 9$
$8 + 4$	$2 + 1$	$4 + 7$	$5 + 8$
$3 + 5$	$6 + 8$	$3 + 4$	$4 + 6$

81 Мисалларны чишүнең иң уңайлы ысулы кайсы? Ни өчен?

$9 + 6$	$8 + 7$	$6 + 5$
$(9 + 5) + 1$	$(8 + 4) + 3$	$(6 + 3) + 2$
$(9 + 3) + 3$	$(8 + 2) + 5$	$(6 + 4) + 1$
$(9 + 2) + 4$	$(8 + 5) + 2$	$(6 + 2) + 3$
$(9 + 1) + 5$	$(8 + 3) + 4$	$(6 + 1) + 4$

82 Уңайлы ысул белән исәплә.

$7 + 7 = (7 + 3) + 4 = 10 + 4 = 14$

$9 + 5$	$7 + 8$	$9 + 4$	$6 + 7$
$8 + 6$	$8 + 5$	$8 + 8$	$9 + 9$

83 11, 9 һәм 2 саннарын сызымда дугалар белән күрсәт.

84 ? билгесе урынына тиешле саннарны яз.

? + (3 + 4) = 14 ? + (5 + 3) = 13

? + (6 + 3) = 13 ? + (8 + 1) = 11

85 Сумманы уңайлы юл белән исәпләрлек итеп, кушылучыны өлешләргә бүл.

7 + 5 (5 → * *) 6 + 8 (6 → * *) 9 + 4 (4 → * *)

8 + 8 (8 → * *) 5 + 8 (5 → * *) 9 + 6 (6 → * *)

86 Уңайлы ысул белән исәплә.

$8 + 7$	$7 + 6$	$5 + 7$	$9 + 7$

87 a, b, c зурлыкларын сызымда дуга белән күрсәт: $a < b$ (c га).

88 Сызымдагы ? билгесе урынына хәрефләр яз. $a > b$ (m га).

89 Дугалар янына саннар яз.

90 Мисалларны чиш.

$$\begin{array}{r} 48 \\ +\ 38 \\ \hline \end{array} \qquad \begin{array}{r} 25 \\ +\ 58 \\ \hline \end{array} \qquad \begin{array}{r} 49 \\ +\ 42 \\ \hline \end{array} \qquad \begin{array}{r} 34 \\ +\ 28 \\ \hline \end{array}$$

91 Парлап язылган мисалларны чишү. Алар бер-берсеннән нәрсә белән аерыла? Кайсыларын чишү җиңелрәк?

10 + 1	10 + 3	10 + 5	10 + 8
9 + 2	9 + 4	9 + 6	9 + 9

92 Ничек эшләү уңайлырак?

$9 + 3 = (9 + 2) + 1$ $\qquad$ $9 + 3 = (9 + 1) + 2$

$9 + 7 = (9 + 5) + 2$ $\qquad$ $9 + 7 = (9 + 1) + 6$

93 Таблицаны тутыр.

a	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
$a-9$			2		4		6			

94 Уңайлы ысул белән исәпләрлек итеп, 9 санын өлешләргә бүл.

8 + 9	7 + 9	6 + 9
8 + (2 + 7)	7 + (* + *)	6 + (* + *)

5 + 9	9 + 9	4 + 9
5 + (* + *)	9 + (* + *)	4 + (* + *)

95 9 санына берурынлы саннарны кушу таблицасын ятла.

a	1	2	3	4	5	6	7	8	9
$9+a$	10	11	12	13	14	15	16	17	18

96 Таблицаны файдаланып чиш.

49 + 46   39 + 15   59 + 17
25 + 49   29 + 28   69 + 24

97 Самавырга 15 чынаяк су сыя. d чынаяк эчкәч, самаварда күпме (k) су кала? k ны төрле юллар белән сызымда күрсәт.

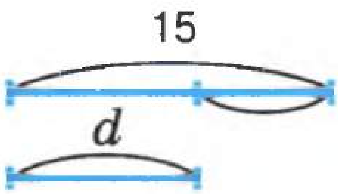

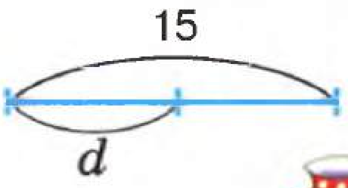

98 Югарыдагы мәсьәләдә d белән k нинди саннарга тигез булырга мөмкин?

99 Уңайлы ысул белән исәплә.

45 − 7 − 5   13 − 3 − 5   84 − 8 − 4
38 − 3 − 8   58 − 8 − 3   76 − 6 − 4

100 9 га берурынлы саннарны кушу таблицасын ятладыңмы? Хәтердән яз.

m	9	8	7	6	5	3	2	1	4
$9+m$				15					13

101 Дөреслеген тикшер.

9 + 5 = 14   9 + 4 = 13   7 + 6 = 15
9 + 7 = 16   9 + 6 = 14   9 + 8 = 17

102 Баганалап язып исәплә.

49 + 25   81 + 9   9 + 22   8 + 35
23 + 47   96 + 3   36 + 9   11 + 79

103 Мисалларның җавабын таблицага язып бар.

9 + 1   9 + 5   9 + 2   9 + 6
9 + 3   9 + 4   9 + 7   9 + 8

m	1	2	3	4	5	6	7	8	9
$9 + m$									18

104 Таблица кулланып исәплә.

1 + 9   5 + 9   2 + 9   6 + 9
3 + 9   4 + 9   9 + 7   8 + 9

105 Сызымда күрсәт. Бер вазада a алма бар, икенчесендә 9 га күбрәк.

106 Схемага яз. Бер бүлмәдә b өстәл бар, икенчесендә 9 га кимрәк.

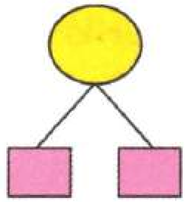

107 Уңайлы ысул белән исәплә.

49 – 1 – 9   57 – 7 – 5   33 – 3 – 9
68 – 8 – 2   49 – 2 – 9   42 – 9 – 2

108 Баганалап язып исәплә.

91 + 8   32 + 19   23 + 9
46 + 19   45 + 9   9 + 66

109 Сызымдагы ук очына нинди сан туры килә?

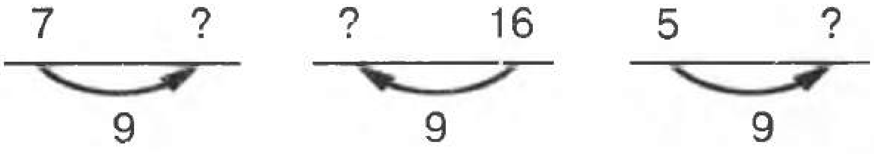

110 x ны тап.

$x + 9 = a$ $\qquad$ $9 + x = 17$ $\qquad$ $x + 9 = 15$

111 Йолдызчыклар урынына тиешле цифрлар яз.

$$\begin{array}{r|l} 5 & 3 \\ +\,1 & * \\ \hline * & 9 \end{array} \qquad \begin{array}{r|l} 4 & 9 \\ +\,3 & * \\ \hline * & 8 \end{array} \qquad \begin{array}{r|l} 3 & * \\ +\,4 & 9 \\ \hline * & 2 \end{array}$$

112 Схема ярдәмендә чиш.
Бер төргәктә берничә метр тасма бар иде. 9 м ын кисеп алгач, төргәктә 18 м тасма калды. Төргәктә ничә метр тасма булган?

113 Тигезләмә төзеп чиш.
Савытта 40 л сөт бар иде. Беразын бушаткач, 29 л сөт калды. Ничә литр сөтне бушатканнар?

114 Сызым сызып чиш.
Бүлмәдә 39 урындык һәм a өстәл бар. Урындыклар өстәлләргә караганда 20 гә күбрәк. Бүлмәдә ничә өстәл бар?

115 ? билгесе урынында нинди сан?

14 = 9 + ?   12 = 9 + ?   13 = 9 + ?
17 = 9 + ?   16 = 9 + ?   15 = 9 + ?

116 Мисалларны чиш.

14 – 9   12 – 9   13 – 9
17 – 9   16 – 9   15 – 9

117 Баганалап язып исәплә.

54 – 29   45 – 29   45 – 19
76 – 19   96 – 29   35 – 9

118 Сызым сызып чиш.
Бер кәрзиндә 59, икенчесендә c алма бар. Икенче кәрзиндә беренчесендәгедән 12 алмага күбрәк. Икенче кәрзиндә ничә алма бар?

119 a, b һәм c ны схемага яз. $a > b$ (аерма c).

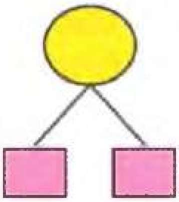

120 Тигезләмә төзеп чиш.
Әтисенә 32, кызына x яшь. Әтисе кызыннан 29 яшькә олырак. Кызына ничә яшь?

121 Беренче баганадагы мисаллар икенче баганадагы мисаллардан нәрсә белән аерыла?

18 − 9	18 − 6
17 − 9	17 − 4
15 − 8	15 − 3
13 − 4	13 − 2

122 Уңайлы исәпләү юлын күрсәт.

18 − 9	17 − 9	15 − 8
18 − 5 − 4	17 − 3 − 6	15 − 3 − 5
18 − 4 − 2	17 − 7 −2	15 − 5 − 3
18 − 8 − 1	17 − 1 − 8	15 − 1 − 7

123 Киметүчене уңайлы өлешләргә бүл.

16 − 8 (6, 2)	15 − 7	14 − 6
13 − 4	18 − 9	16 − 9

124 $m < k$ (аерма d). Сызым яса. d зурлыгын тап.

125 Бер бакчадан a капчык, икенчесеннән b капчык кыяр җыеп алганнар. Икенче бакчадан беренчесенә караганда c капчык кыяр артык алынган. Сызымнарга карап, өч мәсьәлә төзеп чиш.

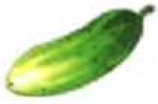

$a = 24$
$c = 19$
$b = ?$

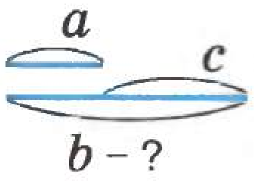

$b = 59$
$c = 17$
$a = ?$

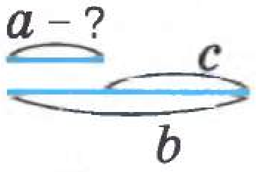

$a = 22$
$b = 49$
$c = ?$

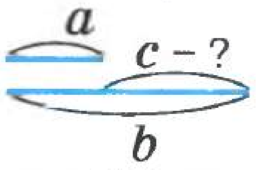

126 Баганалап язып исәплә.

49 + 46	48 + 21	53 + 9
52 + 23	49 + 29	40 + 9

127 Киметүчене уңайлы өлешләргә бүлеп, мисалларны чиш.

$18 - 9 = 18 - 8 - 1 = 10 - 1 = 9$
(9 = 8 + 1: 8, 1)

17 – 9	14 – 9	15 – 9
13 – 9	16 – 9	12 – 9

128 Парлап бирелгән мисалларны чагыштыр. Икенче юлда бирелгән мисалларны ничек чишеп була?

18 – 10   16 – 10   14 – 10
18 – 9   16 – 9   14 – 9

129 Схемада * урынына тиешле саннар яз.

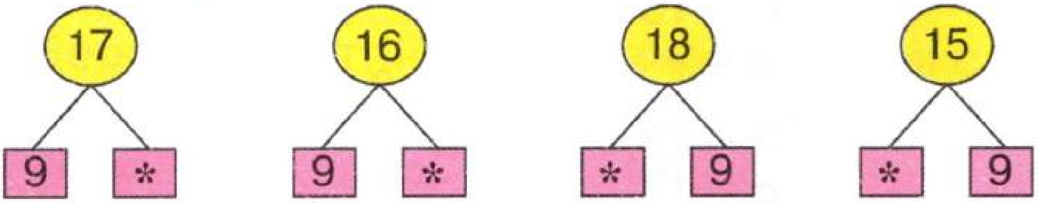

130 Таблицаны ятла!

$9+a$	18	17	16	15	14	13	12	11	10
a	9	8	7	6	5	4	3	2	1

131 Сызым сызып чиш.

Мәктәпнең бер бүлмәсендә 42 урындык бар, икенчесендә 12 гә кимрәк. Икенче бүлмәдә ничә урындык бар?

Җавапны табу өчен, ничә гамәл кулландың?

132 Мәктәпнең бер бүлмәсендә 42 урындык бар, икенчесендә 12 гә кимрәк. Ике бүлмәдә ничә урындык бар?

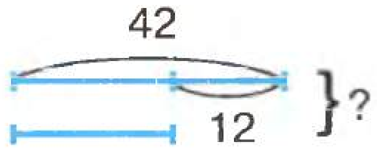

Мәсьәләне ничә гамәл ярдәмендә чиштең?

133 Мисалларны баганалап язып чиш.

$56 + 42$ $67 - 18$ $78 - 19$
$39 + 53$ $48 - 29$ $93 - 28$

134 Таблицаны тутыр.

a	3	5	6			2	4
$7 + a$				15	16		

135 Тигезләмәләрне чиш.

$x + 53 = 82$ $x - 36 = 47$
$44 + x = 61$ $69 - x = 18$

136 Мәсьәләне сызым сызып чиш.
Бер тартмада 50 алма бар, ә икенчесендә 36 алмага күбрәк. Ике тартмада ничә алма бар?

137 88 лимонның 29 ыннан кайнатма ясадылар. Ничә лимон калды? Мәсьәләне тигезләмә төзеп чиш.

138 Схема буенча мәсьәлә төзе.

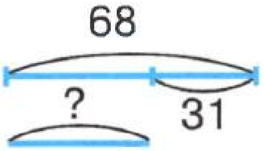

2 ӨЧУРЫНЛЫ САННАР.

139 Мәсьәләне схема сызып чиш.
Ләйләнең 60 сум акчасы булган. Әтисе тагын 40 сум биргән. Кызның барысы ничә сум акчасы булды?

140 Ләйләнең 100 сум акчасы бар. Әгәр тагын 100 сум бирсәләр, аның күпме акчасы булыр?

141 Ләйләнең 200 сум акчасы бар. Әгәр аңа тагын 100 (200, 300, 400, 500, 600, 700) сум бирсәләр, аның күпме акчасы булыр?

142 100, 200, 400, 900 саннарында ничә дистә бар?

143 Разрядлар таблицасына яз.
9 йөз 6 дистә 5 берәмлек, 6 йөз 4 берәмлек, 7 йөз 4 дистә.

144 Иң кечкенә һәм иң зур өчурынлы саннарны яз.

145 500 нең 100 ен дистәләргә ваклап, таблицага яз.

йөзләр	дистәләр	берәмлекләр
5	0	0

146 500 санының 1 дистәсен ваклап, югарыдагы таблицага яз.

147 Кайсы разряд берәмлеге вакланганын ук белән күрсәт. Җавапларны тап.

$$\begin{array}{r} 642 \\ -\,328 \\ \hline \end{array} \qquad \begin{array}{r} 546 \\ -\,263 \\ \hline \end{array} \qquad \begin{array}{r} 841 \\ -\,453 \\ \hline \end{array} \qquad \begin{array}{r} 600 \\ -\,142 \\ \hline \end{array}$$

148 * урынына тиешле цифрларны яз.

$$\begin{array}{r} 464 \\ +\,1{*}3 \\ \hline {*}3{*} \end{array} \qquad \begin{array}{r} 6{*}3 \\ -\,44{*} \\ \hline {*}62 \end{array} \qquad \begin{array}{r} {*}3{*} \\ -\,4{*}5 \\ \hline 227 \end{array}$$

149 Сызым буенча каз бәбкәләре һәм чебиләр турында ике мәсьәлә төзе. Берсендә «күбрәк», икенчесендә «азрак» сүзен куллан.

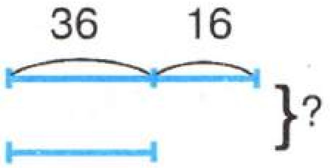

150 Мисалларны чиш.

$\begin{array}{r} 149 \\ +\quad 56 \\ \hline \end{array}$ $\qquad$ $\begin{array}{r} 256 \\ -\quad 96 \\ \hline \end{array}$ $\qquad$ $\begin{array}{r} 305 \\ +\ 685 \\ \hline \end{array}$

151 Икенче кушылучыны ике өлешкә бүл. Беренче өлеше 2 гә тигез булсын.

8 + 6 $\qquad$ 8 + 5 $\qquad$ 8 + 7 $\qquad$ 8 + 4

2 4

152 Таблицаны тутыр.

a	7	6	8	5	3	4	2
$8 + a$				13			

153 Югарыдагы таблицаны файдаланып, мисалларны чиш.

16 − 8 $\qquad$ 15 − 8 $\qquad$ 12 − 8 $\qquad$ 17 − 8
14 − 8 $\qquad$ 13 − 8 $\qquad$ 11 − 8 $\qquad$ 15 − 8

154 Мәсьәләгә ике төрле сызым бирелгән. Сызымнарга саннар яз.

а) 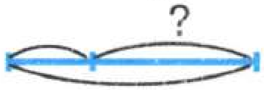

ә)

Рәшит 92 көнлек җәйге ялының 27 көнен авылда, калган көннәрен шәһәрдә уздырды. Ул җәйге ялының ничә көнен шәһәрдә үткәргән? Мәсьәләне тигезләмә төзеп чиш.

155 Схемаларга карап, тигезләмәләр төзе һәм чиш.

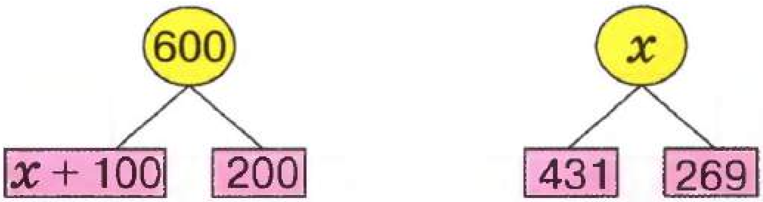

156 Мисалларны чиш.

$$\begin{array}{r} 248 \\ -\ 138 \\ \hline \end{array} \qquad \begin{array}{r} 546 \\ -\ 283 \\ \hline \end{array} \qquad \begin{array}{r} 841 \\ -\ 458 \\ \hline \end{array}$$

157 Мисалларны чиш.

$7 + 7$ (3 4) $\quad 7 + 9$ (3 6) $\quad 7 + 4 \quad 7 + 3$

$7 + 5$ (3 2) $\quad 7 + 9$ (6 3) $\quad 7 + 6 \quad 7 + 2$

158 Таблицаны тутыр.

+	1	2	3	4	5	6	7	8	9
7			10		12			15	
6				10		12			15

159 Югарыдагы таблицаны файдаланып исәплә.

$12 - 6 \qquad 14 - 6 \qquad 11 - 6$

$13 - 6 \qquad 15 - 6 \qquad 10 - 6$

160 Тигезләмәне схема кулланып чиш.

$(x - 10) - 40 = 60$

161 Мәсьәләләрне чишү гамәлләрен чагыштыр. Күлмәкләр тегү өчен, тукыма сатып алганнар.

1) Ефәк a м, сатин ефәктән b м га күбрәк. Ничә метр сатин алганнар?

2) Ефәк d м, сатин 12 м алынса, барысы ничә метр тукыма алганнар?

3) k м тукымадан күлмәкләр теккәч, c м калган. Ничә метр тукыма булган?

162 Мисалларны чиш.

$$\begin{array}{r} 143 \\ +\ 656 \\ \hline \end{array} \qquad \begin{array}{r} 255 \\ -\ 162 \\ \hline \end{array} \qquad \begin{array}{r} 348 \\ +\ 163 \\ \hline \end{array}$$

163 Мисалларны чиш.

6 + 5 (4, 1)　　6 + 7 (4, 3)　　6 + 9 = 9 + 6 (1, 5)

6 + 6　　6 + 4　　6 + 8

164 Таблицаны тутыр.

m	4	6	8	7	9	5
$6 + m$						

165 Югарыдагы таблицаны файдаланып чиш.

12 − 6　　11 − 6　　14 − 6
13 − 6　　10 − 6　　15 − 6

166 Баганалап язып чиш.

343 + 268　　874 + 68　　546 − 148
168 + 533　　96 + 146　　543 − 166

167 Мәсьәләләрне чишү юлларын чагыштыр.

1) Хәлимә a төп, Сания аннан b га кимрәк төп агач утыртты. Сания ничә төп агач утыртты?

2) Хәлимә c төп агач утыртты. Сания утыртканнар белән барысы d төп агач булды. Сания ничә төп агач утырткан?

3) Хәлимә k төп, Сания t төп агач утыртты. Хәлимә ничә төпкә күбрәк утырткан?

168 * урынына тиешле =, > , < билгеләрен куй.

16 − 7 * 15 − 8　　13 − 7 * 16 − 9
14 − 6 * 15 − 7　　18 − 9 * 16 − 8

169 A һәм C нокталарын сызгыч кулланып тоташтыр. AC кисемтәсенең озынлыгын үлчә.

170 3 см лы кисемтә сыз. Аны 2 см га озынайткач килеп чыккан кисемтәнең озынлыгын тап.

171 7 см озынлыгында кисемтә сыз. Аны 2 см га кыскартканнан соң калган кисемтәне дуга белән күрсәт.

172 x ны тап.

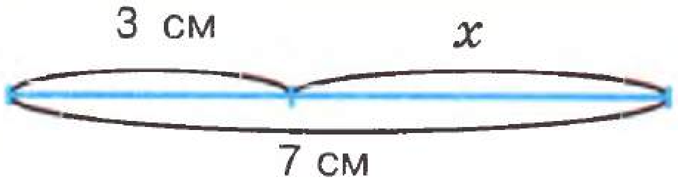

173 Сызымга саннар яз: 13, 2, 11.

174 Таблицаны тутыр.

+	1	2	3	4	5	6	7	8	9
9	10								
8		10							
7			10						
6				10					
5					10				
4						10			
3							10		
2								10	
1									10

175 Сызым буенча тигезләмәләр төзе һәм чиш.

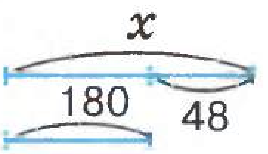

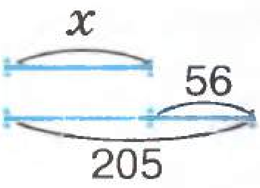

176 Югарыдагы сызым буенча мәсьәлә төзе һәм чиш.

177 Сызымга саннар яз, мәсьәләне чиш.
Бию түгәрәгенә 64, хор түгәрәгенә 19 га азрак бала йөри. Ике түгәрәккә барысы ничә бала йөри?

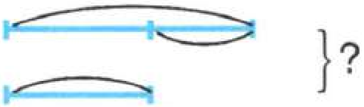

178 Бию түгәрәгенә 14, чигү түгәрәгенә 9 га күбрәк бала йөри. Ике түгәрәккә барысы ничә бала йөри?

179 * урынына цифрлар яз.

$$\begin{array}{r} 60\ast \\ -\ \ 1\ast3 \\ \hline \ast57 \end{array} \qquad \begin{array}{r} 70\ast \\ -\ \ \ast3 \\ \hline 635 \end{array}$$

180 Мисалларны чиш.

906 − 396 568 + 243

780 − 142 473 + 127

181 4 тән кечерәк саннарны яз.

182 6 дан зуррак берурынлы саннарны яз.

183 x урынына нинди түгәрәк саннар куеп була?

$x < 67$ $x < 33$ $x < 26$

184 20 дән зуррак, 50 дән кечерәк түгәрәк саннарны яз.

185 x ның тигезсезлек дөрес булырлык кыйммәтен тап.

$60 - x > 56$ $146 - x > 142$

186 Мисалларны чиш.

$452 - 95$ $750 - 249$
$605 - 139$ $700 - 196$

187 $a = 18$ булганда, аңлатмаларның кыйммәтен исәплә.

$a + 5$ $20 - a$ $142 - a$ $352 + a$
$7 + a$ $a - 9$ $998 - a$ $445 + a$

188 Исәплә.

$a + c = 10$

$(a + c) + 100$ $a + c + 90$
$(a + c) - 9$ $a + 40 + c$

189 Хәрефле аңлатмаларның кыйммәтен тап.

$c = 137$ $c - 43$ $142 + c$
$c + 253$ $286 - c$ $637 - c$
$182 + c$

190 Сызым буенча мәсьәлә төзе һәм чиш.

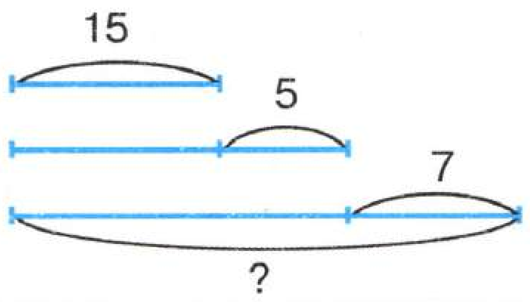

191 Сызымга саннар дөрес язылганмы?

192 * урынына цифрлар яз.

$$\begin{array}{r} - \begin{array}{r} *** \\ 412 \\ \hline 338 \end{array} \end{array} \qquad \begin{array}{r} - \begin{array}{r} 647 \\ *** \\ \hline 165 \end{array} \end{array} \qquad \begin{array}{r} - \begin{array}{r} 898 \\ *** \\ \hline 379 \end{array} \end{array}$$

193 Телдән исәплә. Җәяләр нәрсәне аңлата?

$48 + 17 = (48 + 2) + 15$ (17 → 2, 15) $\qquad 42 + 19 = 41 + (19 + 1)$

$35 + 47 = 32 + (3 + 47)$ (35 → 32, 3) $\qquad 68 + 35 = (68 + 2) + 33$

194 Телдән исәплә.

$64 - 39 = (64 - 34) - 5$ (39 → 34, 5) $\qquad 67 - 38 = (67 - 40) + 2$

$64 - 39 = (64 - 40) + 1 \qquad 67 - 38 = (67 - 37) - 1$

195 Мисалларны чиш.

$305 - (442 - 209) \qquad 165 + (642 - 307)$

196 Мәсьәлә төзе һәм чиш.

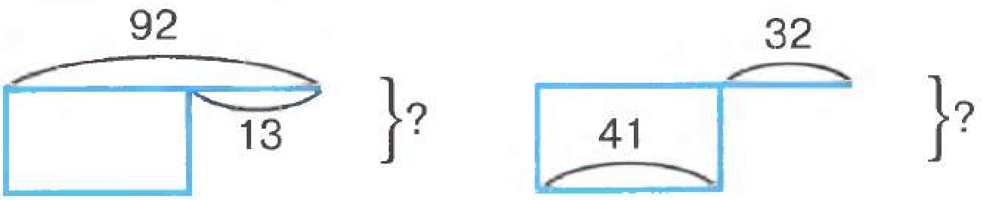

197 Тигезлекләр дөрес булырлык итеп, җәяләр куй.

35 – 15 + 5 = 15 35 – 15 + 5 = 25

198 Тигезләмәләрне тап һәм чиш.

$x + 22 = 33$ $70 + x < 74$
$75 + 25 = 90$ $89 - x = 20$

199 $a = 42$, $a = 89$, $a = 123$ булганда, $a - 29$ аермасының кыйммәтен исәплә.

200 Ике санның суммасы кушылучыларның берсенә тигез булган мисаллар әйт.

201 Мәсьәләнең чишелешен аңлатма белән яз. Бер капта 16 китап, икенчесендә 9 китапка күбрәк. Ике капта ничә китап бар?

202 Бер сыйныфта a укучы, икенчесендә b га күбрәк. Ике сыйныфта ничә укучы бар? Аңлатмаларның кайсысы мәсьәлә чишелешенә туры килә?

$a + b$ $a + (a - b)$ $a + (a + b)$

203 x ны тап.
Бакчада барысы a төп агач үсә. Шуларның b төбе — алма, c төбе — чия, калганнары миләш агачы. Бакчада күпме миләш агачы үсә?

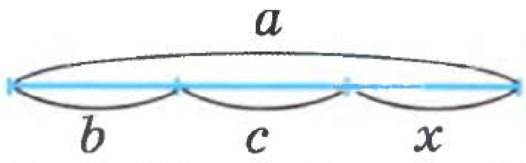

204 Мисалларны чиш.

900 − 549   600 − 236
300 − 29   400 − 106

205 Тигезләмәләрне чиш.

$x + 46 = 95$ $x - 38 = 45$
$56 + x = 73$ $86 - x = 49$

206 Дөреслеген тикшер.

54 + 46 = 90   98 − 49 = 49
67 + 18 = 85   68 − 37 = 21

207 Чишелеше буенча мәсьәлә төзе.

1) 13 + 4 = 17   2) 17 + 13 = 30
Җавап: 30.

208 Чишелеш аңлатма белән бирелгән. Мәсьәлә төзе.

31 + (31 − 16) = 46
Җавап: 46.

209 Аңлатмаларның кыйммәтен чагыштыр.

19 – 8 * 78 – 68 267 – 248 * 28 – 9

21 – 7 * 146 – 133 255 – 145 * 569 – 179

210 * урынына тиешле цифрларны яз.

$$\begin{array}{r} ***\\ -\;681\\ \hline 162 \end{array} \qquad \begin{array}{r} 960\\ -\;***\\ \hline 232 \end{array}$$

211 Телдән исәплә. Исәпләү юлын аңлат.

48 – 15 – 3 58 – 24 – 4

36 – 12 – 4 67 – 31 – 6

212 Телдән исәплә. Ничек исәпләдең?

69 – (15 + 44) 72 – (28 – 16)

(48 – 23) + 15 88 – (44 + 44)

213 Мәсьәләгә сызым яса һәм төрле юллар белән чиш.

Кибеттә барысы 168 сәгать бар. Шуларның 26 сы стена сәгате, 48 е өстәл сәгате, калганнары кул сәгате. Кибеттә ничә кул сәгате бар?

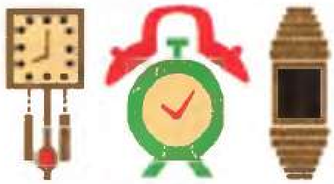

214 Бакчага утыртылган кыяр, помидор һәм борыч үсентеләре турында мәсьәлә төзе һәм чиш.

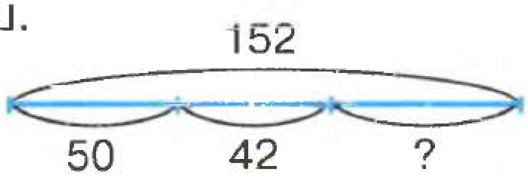

215 Мәсьәлә төзе.

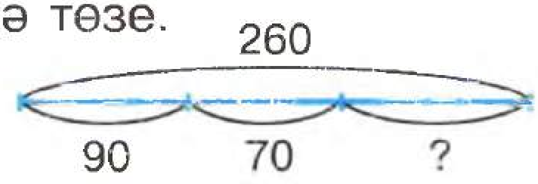

216 Гамәлләрне башкар.

640 − 286　　805 − 462
348 + 162　　900 − 106

217 Исәплә.

27 + 8　　(27 + 8) + 27　　27 + (27 − 8)
24 − 15　　(24 − 15) + 24　　24 + (24 + 15)

218 x ның тигезсезлек дөрес булырлык кыйммәтләрен тап.

$99 - x > 95$　　$x - 95 < 3$

219 Бирелгән схема буенча ике сыйныф укучыларының саны турында мәсьәләләр төзе.

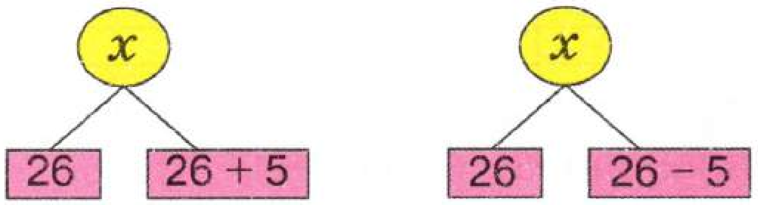

220 Ике киштәдәге китаплар саны турында мәсьәләләр төзе.

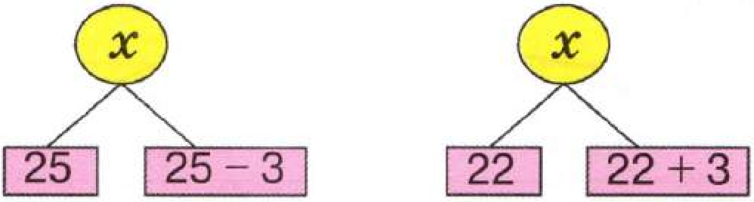

221 Схема буенча мәсьәлә төзе.

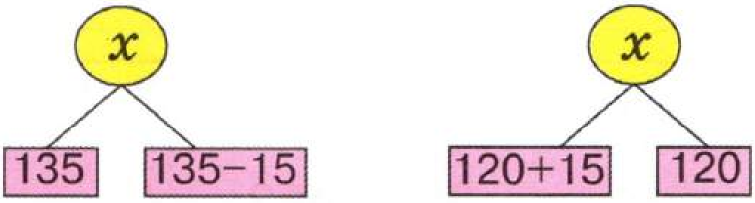

222 * урынына тиешле цифрлар яз.

$$\begin{array}{r} ***\\ -\ 381\\ \hline 219 \end{array} \qquad \begin{array}{r} 960\\ -\ ***\\ \hline 287 \end{array}$$

223 Иң кечкенә берурынлы, икеурынлы һәм өчурынлы саннарны яз.

224 Иң зур берурынлы, икеурынлы һәм өчурынлы саннарны яз.

225 Иң зур өчурынлы санга 1 не куш. Ничә урынлы сан килеп чыкты?

226 Иң кечкенә дүртурынлы сан «мең» дип укыла. Саннарны укы: 1245, 1035, 1003, 1200, 1340.

227 Гамәлләрне башкар.

900 + 100	999 + 1	839 + 161
990 + 10	647 + 353	905 + 95

228 Гамәлләрне башкар.

520 + 90	810 + 90	998 − 359
647 − 40	357 − 7	867 − 709

229 Иң кечкенә һәм иң зур дүртурынлы саннарны яз.

230 Гамәлләрне башкар.

500 + 500	300 + 700	806 − 66
900 − 400	960 − 50	580 − 70

231 Мәсьәләнең чишелешен аңлатма белән яз. Бер төргәктә 22 м, икенчесендә 9 м га күбрәк тукыма бар. Ике төргәктә барысы ничә метр тукыма бар?

а) 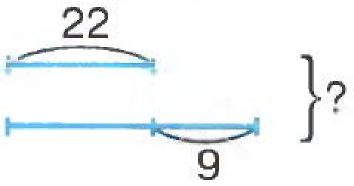

ә) 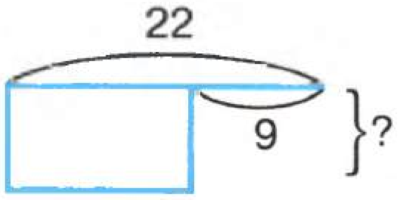

Мәсьәләгә кайсы сызым туры килә?

232 Сызым буенча мәсьәләләр төзеп чиш.

233 Гамәлләрне башкар.

(635 – 49) + 148 345 + (538 – 89)

234 $*$ урынына тиешле цифрлар яз.

$$\begin{array}{r} 5{*}7 \\ -\;\;32{*} \\ \hline {*}84 \end{array} \qquad \begin{array}{r} 8{*}0 \\ -\;\;7{*} \\ \hline {*}28 \end{array}$$

235 Берәмлекләр саны дистәләр санынннан 2 гә кечерәк булган барлык икеурынлы саннарны яз. Ничә сан яздың?

236 Тигезләмәләрне чиш.

$x + 33 = 44$ $x - 40 = 25$

$66 - x = 22$ $60 - x = 40$

237 Мәсьәләне чиш.

Бер вазадан икенчесенә 6 алманы күчергәч, ике вазада да 14 әр алма булды. Башта һәр вазада ничә алма булган?

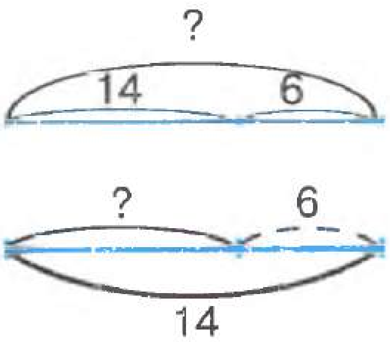

238 Беренче өемдә 49 дәфтәр бар. Икенчесендә 20 дәфтәргә күбрәк. Өченче өемдә беренче өемдәгедән 20 дәфтәргә кимрәк. Өч өемдә барысы ничә дәфтәр бар?

239 Мәсьәлә төзе һәм чиш.

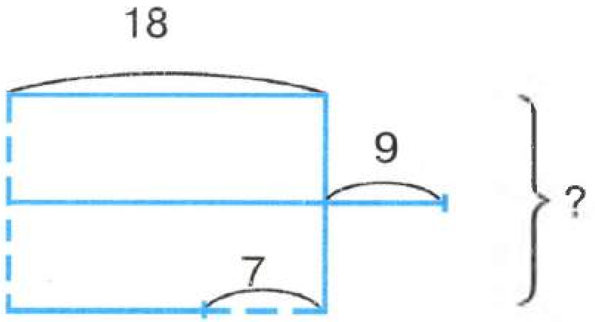

240 Гамәлләрне башкар.

$555 - 166$ $\quad$ $905 - 446$

$934 - 187$ $\quad$ $810 - 348$

241 Исәплә.

$840 + 160$ $\quad$ $648 + 362$

$805 + 195$ $\quad$ $561 + 439$

242 $a - b = 145$ булса, $258 + (a - b)$ ны тап.

243 Бер өемнән икенче өемгә 22 дәфтәр күчереп салгач, һәр өемдә 96 шар дәфтәр булган. Башта һәр өемдә ничә дәфтәр булган?

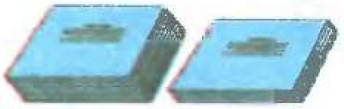

244 Сызым буенча өч киштәдәге китаплар саны турында мәсьәлә төзе һәм чиш.

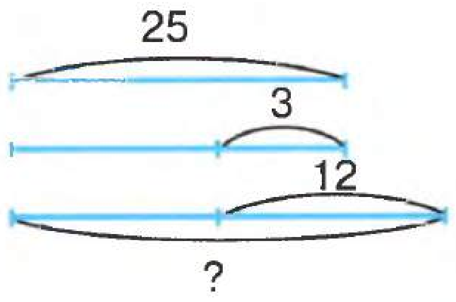

245 Тигезләмәләрне чиш.

$(x - 9) + 5 = 145$ $\qquad$ $614 - (x + 8) = 485$

246 Гамәлләрне башкар.

156 – (143 – 105) $\qquad$ (205 – 109) + 203

247 Исәплә.

$$\begin{array}{r} 138 \\ +\,348 \\ \hline \end{array} \qquad \begin{array}{r} 279 \\ +\,552 \\ \hline \end{array} \qquad \begin{array}{r} 279 \\ -\,168 \\ \hline \end{array} \qquad \begin{array}{r} 505 \\ -\,362 \\ \hline \end{array}$$

248 Бер сыйныфта 23 укучы бар. Икенчесендә 4 укучыга күбрәк. Ике сыйныфта барысы ничә укучы бар?

249 Әгәр $x = 68$ булса, $139 + x$, $452 - x$ аңлатмаларының кыйммәтен тап.

250 Ике санның суммасы кушылучыларның берсенә тигез булган мисаллар яз.

251 Берәмлекләр саны дистәләр санынннан 3 кә зуррак булган икеурынлы саннарны яз.

252 Тигезләмәләрне чиш.

$(x - 20) + 82 = 169$

$67 - (x + 11) = 43$

3 КУШУ ҺӘМ АЛУНЫҢ ҮЗЛЕКЛӘРЕ.

Кисемтә ике хәреф белән билгеләнә: AB кисемтәсе.

253 AB кисемтәсенең озынлыгын үлчә.

254 AB кисемтәсен һәркайсы 1 см лы 4 тигез өлешкә бүлеп булса, аның озынлыгы 4 см га тигез була. $AB = 4$ см. Озынлыгы 6 см га тигез булган CD кисемтәсен сыз.

255 Озынлыклары 7 см, 7 см 4 мм, 8 см 5 мм булган кисемтәләр сыз. Аларны хәрефләр белән билгелә.

256 Озынлыгы 9 см га тигез булган кисемтә сыз. Аннан 2 см га озынрак булган кисемтә сыз.

257 $AB = 60$ см,
$AC = 30$ см,
$CD = 25$ см булса,
DB ны тап.

258 Сызым буенча мәсьәлә төзе.

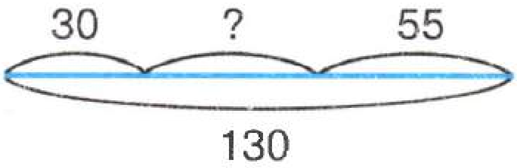

259 *AOB*, *COD* почмакларын күрсәт. Яссылыкта бер уртак нокталары булган ике туры үткәр. Яссылык дүрт почмакка бүленер.

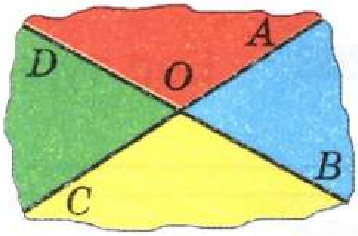

O ноктасы — почмакның түбәсе.
OA, *OB*, *OD*, *OC* ярымтурылары — почмакларның яклары.
Почмаклар болай билгеләнә: $\angle AOB$, $\angle BOC$, $\angle COD$, $\angle AOD$.

260 Почмакларны укы.

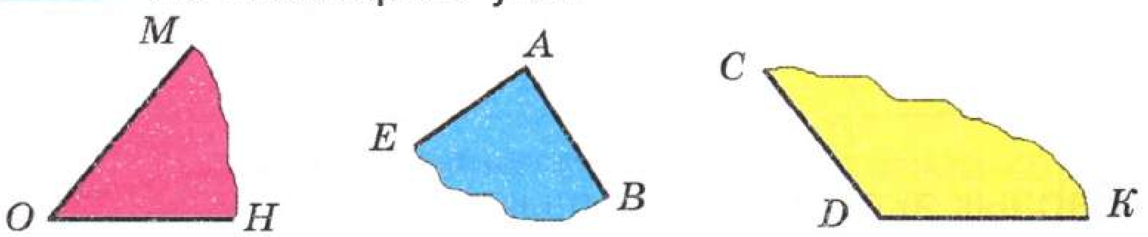

261

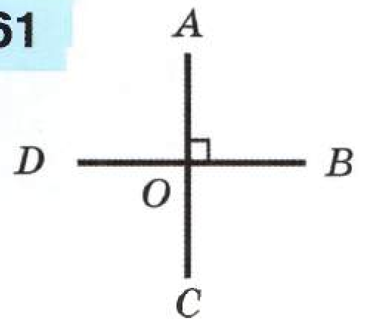

$\angle AOB = \angle BOC = \angle COD = \angle DOA$ булса, һәр почмак туры почмак дип атала.

262 Туры почмакны тап.

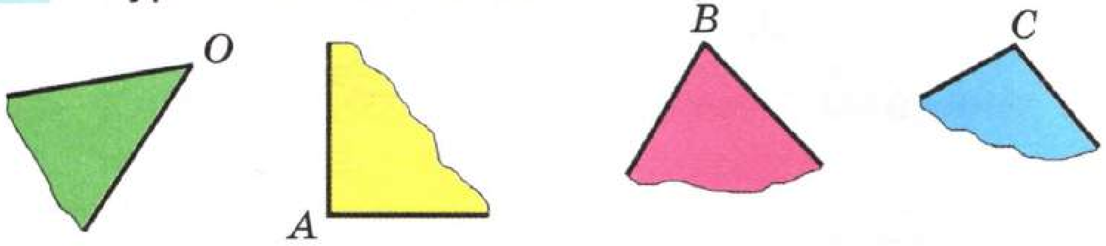

263 Бер туры яссылыкны ничә өлешкә бүлә?

264 Мәсьәлә төзе һәм чиш.

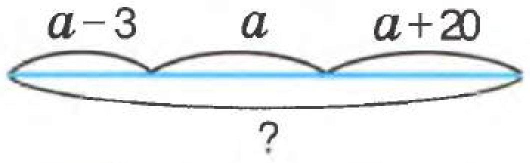

$a = 27$

265 Дүртпочмак якларының озынлыгын үлчә.

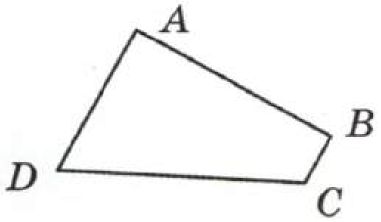

Кисемтәләр	AB	BC	CD	AD
Озынлыгы				

Барлык якларның озынлыклары суммасын тап.

Якларының озынлыклары суммасын дүртпочмакның периметры дип атыйлар.

266 Турыпочмаклыкның периметры күпмегә тигез?

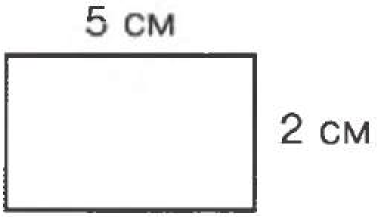

267 Квадратның периметрын тап.

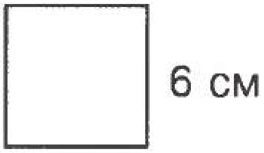

268 Өчпочмакның периметрын тап.

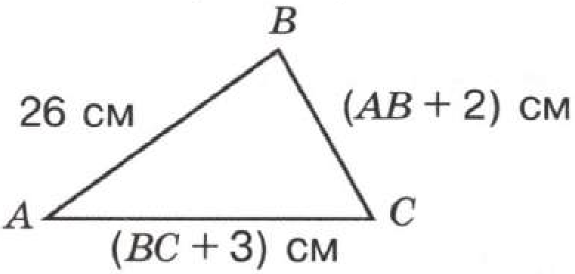

269 Ягы 1 дм (10 см) булган квадрат сыз. Аның периметры ничә дециметр?

270 Турыпочмаклык сыз. Аның капма-каршы якларын күрсәт.

271 Турыпочмаклыкның ничә ягы, ничә почмагы, ничә түбәсе бар? Сызып күрсәт.

272 Турыпочмаклыкның капма-каршы якларының суммасы 8 см һәм 6 см. Бу турыпочмаклыкны сыз.

273 Ягы 4 см булган квадрат сыз. Периметрын исәплә.

274 Периметры 12 см га тигез булган квадрат сыз.

275 Якларының озынлыклары 4 см һәм 3 см булган турыпочмаклык сыз. Барлык якларның озынлыклары суммасын тап.

276 Квадратның барлык яклары озынлыклары суммасы 20 см. Бу квадратны сыз.

277 Турыпочмаклыкның ике зур ягының озынлыклары суммасы 10 см. Кечкенә ягы 3 см. Периметрын исәплә.

278 Периметры 10 см га тигез булган турыпочмаклык сыз. Аның яклары сантиметрлар белән үлчәнсен.

279 Турыпочмаклыкның яклары 7 см һәм 3 см. Бу турыпочмаклыктан ягы 3 см булган ничә квадрат кисеп алып була?

280 Якларының озынлыгы 3 см булган ике квадрат бар. Аларны, берсе өстенә икенчесен ябыштырып, турыпочмаклык ясаганнар. Ябыштыру киңлеге 1 см. Турыпочмаклык якларының озынлыгын тап.

281 Турыпочмаклыкның периметры 12 см. Яклар сантиметрларда күрсәтелгән. Алар нинди озынлыкта булырга мөмкин?

Мәйданнарны чагыштыру.

282 *F* һәм *E* мәйданнарын башта *K*, аннан *M* үлчәмен кулланып чагыштыр.

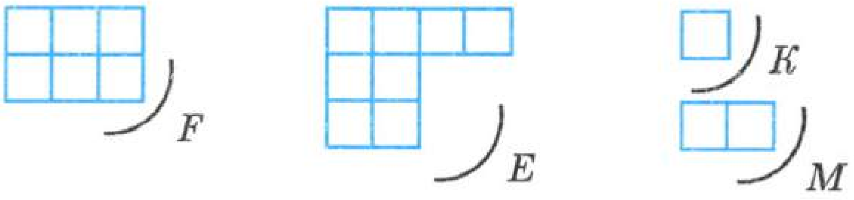

283

M квадратының якларын үлчә.

Квадратның ягы 1 см булса, мәйданы 1 квадрат сантиметр (1 см^2) була.

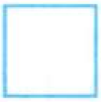

1 см^2

284 Фигураларның мәйданын квадрат сантиметрларда (см^2) исәплә.

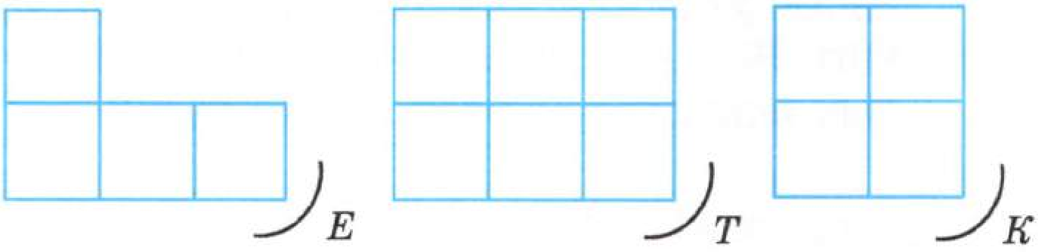

285 Мәйданы 8 см^2 булган турыпочмаклык сыз. Якларының озынлыгын тап. Ничә турыпочмаклык сыздың?

286 Квадратның ягы 3 см. Мәйданы ничә квадрат сантиметр? Сызым сыз.

287 Яклары 3 см һәм 4 см булган турыпочмаклык сыз. Мәйданын исәплә.

Мәйдан үлчәү берәмлекләре.

288 Ягы 1 см булган квадратның мәйданы 1 см^2. Ягы 2 см булган квадратның мәйданын тап.

289 Ягы 1 дм га тигез булган квадратның мәйданы 1 $дм^2$ (1 квадрат дециметр). Бу квадратның мәйданы ничә квадрат сантиметр? Сызымда күрсәт.

290 Ягы 1 м булган квадрат бирелгән. Аны 1 $дм^2$ лы ничә кисәккә бүлеп була?

291 Ягы 1 м булган квадратның мәйданы 1 $м^2$ (1 квадрат метр). Аның мәйданы ничә квадрат дециметр?

292 Исәплә.

2 $м^2$ = ☐ $дм^2$ 2 $м^2$ = ☐ $см^2$

300 $см^2$ = ☐ $дм^2$ 400 $дм^2$ = ☐ $м^2$

293 Бишпочмак бирелгән. Бер кисемтә үткәреп, бишпочмактан ике дүртпочмак яса.

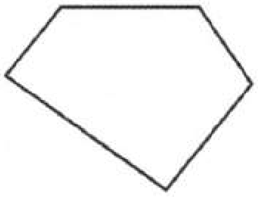

Кушуның урын алыштыру үзлеге.

294 Телдән исәплә.

42 + 68 44 + 256 58 + 342

23 + 77 133 + 87 35 + 465

295 Сумманы тап. Нинди нәтиҗә ясадың?

243 + 257	605 + 395	468 + 331
257 + 343	395 + 605	331 + 468

296 Кисемтәләрнең озынлыгын үлчә. $AB + CD$ һәм $CD + AB$ суммаларын исәплә.

297 Уңайлы юл белән исәплә.

43 + 164	31 + 659	48 + 352
75 + 847	759 + 31	33 + 757

298 Мәсьәлә төзе һәм чиш.

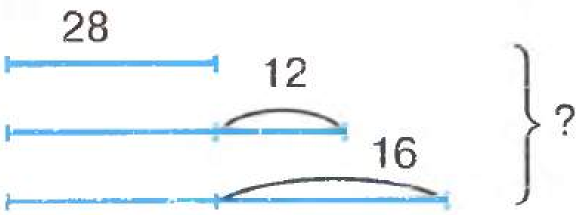

299 Югарыдагы мәсьәләнең бер шартын үзгәртеп, мәсьәлә төзе һәм чиш.

Кушылучыларның урыннарын алыштырудан сумма үзгәрми.

Оештыру үзлеге.

300 Телдән исәплә.

27 + 39 + 23   68 + 49 + 12
46 + 13 + 54   55 + 67 + 15

301 *D* ны табуның төрле юлларын яз.

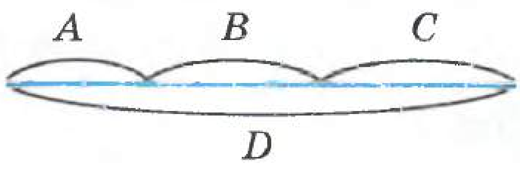

302 Оештыру һәм урын алыштыру үзлеген кулланып, мисалларны чиш.

423 + 20 + 77   341 + 26 + 74
245 + 36 + 755   233 + 143 + 257

303 Телдән исәплә.

42 + 68   44 + 256   642 + 88
27 + 73   133 + 87   795 + 45

304 Мәсьәлә төзе һәм чиш.

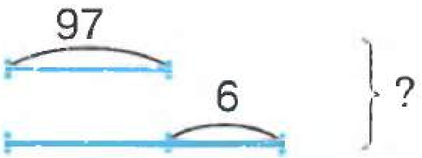

305 Исәплә.

(286 + 42) + (14 + 58)
42 + 43 + 44 + 45 + 56 + 55 + 58 + 57

Оештыру үзлеге

$$(a+b)+c=a+(b+c)$$

Саннан сумманы алу.

306 Телдән исәплә.

$76-(8+26)$ $54-(15+14)$
$(76-26)-8$ $(54-14)-15$
$67-(27+20)$ $85-(15+35)$
$(67-27)-20$ $(85-15)-35$

Нинди нәтиҗә ясап була?

307

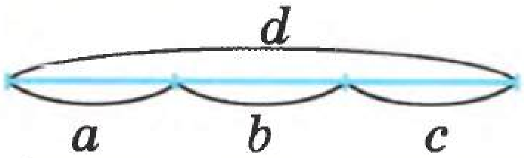

$d-(a+b)$ һәм $d-a-b$ аңлатмаларын чагыштыр. Нинди нәтиҗә ясадың?

308 Уңайлы юл белән исәплә.

$268-132-136$ $473-(273+180)$

309 Мәсьәләне төрле ысуллар белән чиш.
Тартмада 150 алма булган. Аннан башта 53, соңыннан 67 алма алганнар. Тартмада ничә алма калган?

310 Икмәк ташучы машинада 800 икмәк булган. Бер кибеткә 250, икенчесенә 300 икмәк бушатылган. Машинада ничә икмәк калган?

311 Исәплә.

657 − (547 + 38)

845 − 123 − 222

843 − (143 + 200)

726 − (420 + 106)

Саннан сумманы алу өчен, башта бер кушылучыны, аннан соң килеп чыккан саннан икенче кушылучыны алып була.

4 ТАПКЫРЛАУ ҺӘМ БҮЛҮ ГАМӘЛЛӘРЕ.

312 m мәйданлы фигураны 3 тигез өлешкә бүл. Бер өлешнең зурлыгын күрсәт.

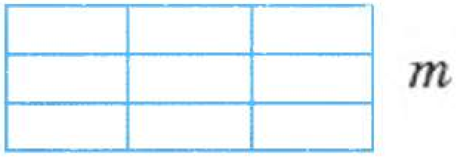

313 k мәйданлы фигура 5 тигез өлешкә бүленгән. Бер өлешнең мәйданы m бирелгән. Мәйданы k га тигез булган фигура сыз.

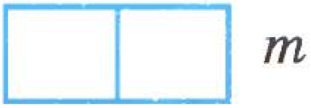

314 6 м ефәк тасманы ике кызга тигез итеп бүлгәч, һәрберсенә ничәшәр метр тасма тия?
Санлы турыга карап чиш һәм схемага ? билгесе урынына саннар яз.

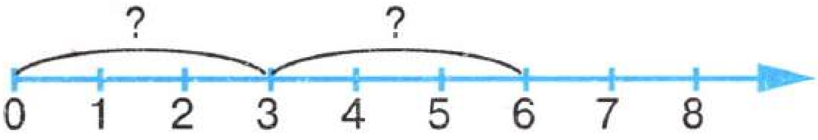

315 12 дәфтәрне дүрт укучыга тигез итеп бүлгәннәр. Һәр укучыга ничәшәр дәфтәр тигән?
Схемада һәм санлы турыда күрсәт.

$\frac{b}{4} = a$ $\quad b : 4 = a$

b — бүленүче зурлык (бүленүче)
4 — өлешләр саны (бүлүче)
a — өлеш зурлык (өлеш)

316 Чагыштыр.

$\frac{b}{2} * \frac{b}{3}$ $\qquad \frac{b}{4} * \frac{b}{3}$

317 Бер үк күләмдәге сөтне Әлфия бертөрле 3, Ләйлә 4 банкага тутырып куйган. Кемнең банкаларының күләме зуррак? Алар башкарган эшне кисемтәләрдә бүлеп күрсәт.

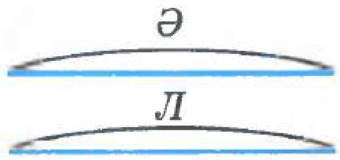

318 Саннарны 3 тигез, 4 тигез өлешкә бүл дип әйтәсе урынга, 3 кә бүл, 4 кә бүл дип әйтәләр. Мисалларны үрнәк буенча яз: 10 : 2.

10 ны 2 гә бүл. 5 не 5 кә бүл.
4 не 2 гә бүл. 8 не 4 кә бүл.

319 Санлы туры кулланып, бүлү гамәлен башкар.

6 : 2   6 : 3   6 : 6

320 Чагыштыр.

12 : 2 * 12 : 3   М : 3 * М : 5
12 : 4 * 12 : 2   М : 5 * Н : 6

$\frac{c}{a} = b$ $c : a = b$

c — бүленүче
a — бүлүче
b — өлеш

321 Бүленүче — 8, өлеш — 4. Бүлүчене тап. Санлы туры куллан.

Өлеш зурлык һәм өлешләр саны буенча бөтен зурлыкны табу.

322 Өлеш зурлык — a.
Өлешләр саны — 4.
Бөтен зурлыкны төзе.

323 Өлеш зурлык — k.
Өлешләр саны — 5.
Бөтен зурлыкны төзе.

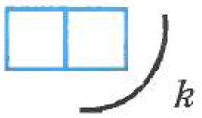

324 Сызымга карап, бөтен зурлыкны табарга кирәк булган мәсьәлә төзе һәм чиш.

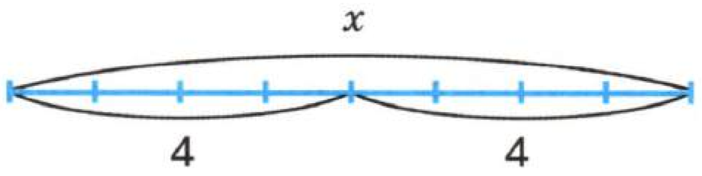

325 Санлы туры ярдәмендә чиш.
6 баланың һәрберсенә 2 шәр йомырка пешерергә кирәк. Барысы ничә йомырка пешерергә кирәк?

$$b = a + a + a + a + a = a \cdot 5$$

$$b = a \cdot 5$$

$$b \quad = \quad a \quad \cdot \quad 5$$

бөтен зурлык — өлеш зурлык — өлешләр саны

326 $x : 5 = 2$ аңлатмасына туры килерлек итеп, машиналар турында мәсьәлә төзе.

Саннарны тапкырлау.

327 Китапханәдән 4 балага 3 әр китап бирделәр. Балаларга барысы ничә китап бирделәр?
Санлы турыда күрсәт. Схемага саннарны яз.

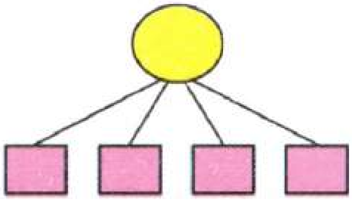

328 2×5 аңлатмасына сызым сыз.

c, a, b — саннар.

$$c = a \cdot b$$

c — тапкырчыгыш; a — беренче тапкырлаучы; b — икенче тапкырлаучы; $a \cdot b$ — тапкырчыгыш

329 Таблицаны кулланып, мисаллар яз.

Беренче тапкырлаучы	3	7	10	26
Икенче тапкырлаучы	4	8	5	3
Тапкырчыгыш	12	56	50	78

330 Аңлатмаларны укырга өйрән.

$3 \times 4 = 12$, яки $3 \cdot 4 = 12$.

Өчәрләп дүрт тапкыр алсаң, унике була, яки өчне дүрткә тапкырласаң, унике була.

331 Мисалларны чиш.

$\begin{array}{r}+\,257\\257\\\hline\end{array}$ $\quad$ $\begin{array}{r}+\,98\\98\\\hline\end{array}$ $\quad$ $\begin{array}{r}+\,276\\276\\\hline\end{array}$ $\quad$ $\begin{array}{r}+\,1945\\1945\\\hline\end{array}$

2 гә бүлү.

332 Санлы турыда 2 гә бүленә торган берничә сан билгелә.

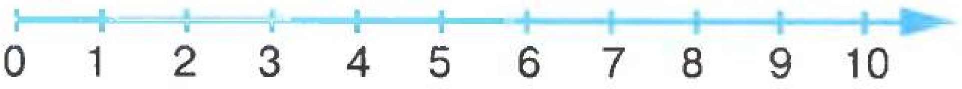

333 1 дән 20 гә кадәр саннарны үсүче рәткә яз. 2 гә бүленә торган саннарны түгәрәк эченә ал.

334 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, ...

Бу — җөп саннар. Рәтне дәвам ит.

335 Санлы туры ярдәмендә башкар.

$6 : 2 \qquad 14 : 2 \qquad 10 : 2 \qquad 8 : 2$

336 Санлы турыда җавапны күрсәт.

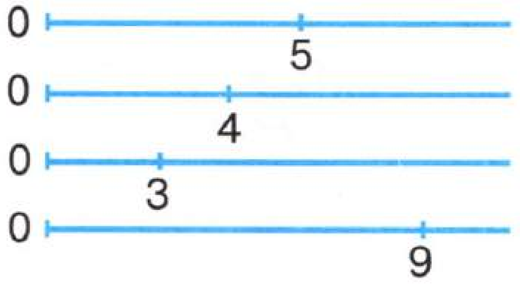

$5 \cdot 2$

$4 \cdot 2$

$3 \cdot 2$

$9 \cdot 2$

337 Сызымнарга карап, мәсьәләләр төзе һәм чиш.

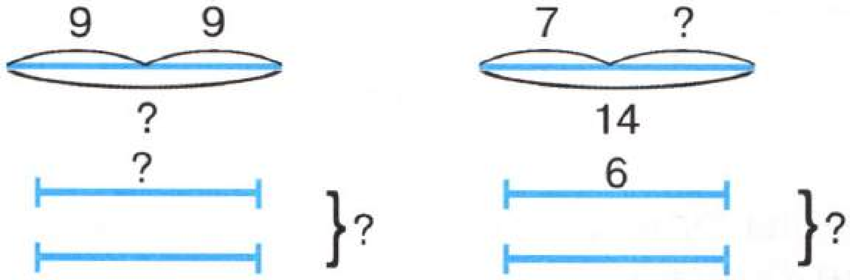

2 гә тапкырлау.

338 Санлы туры кулланып, таблицаны тутыр.

a	2	3	4	5	6	7	8	9
$a \cdot 2$								

339 Югарыдагы таблицаны файдаланып, мисалларны чиш.

$3 \cdot 2$ $7 \cdot 2$ $6 \cdot 2$

$5 \cdot 2$ $2 \cdot 2$ $9 \cdot 2$

340 Мисалларны чиш.

$14 : 2$ $16 : 2$ $12 : 2$
$18 : 2$ $4 : 2$ $6 : 2$

341 Исәплә.

$28 \cdot 2$ $48 \cdot 2$ $345 \cdot 2$
$467 \cdot 2$ $289 \cdot 2$ $149 \cdot 2$

342 Аңлатмага туры килгән мәсьәлә төзе.
а) 8 не 2 тапкыр алырга.
ә) 12 не 2 гә бүләргә.

343 Схема буенча мәсьәлә төзе һәм чиш.

Санны 1 гә тапкырлау һәм бүлү.

344 Санлы турыны файдаланып исәплә.

$4 \cdot 1$ $6 \cdot 1$ $6 : 1$ $m : 1$
$5 \cdot 1$ $2 \cdot 1$ $8 : 1$ $k : 1$

$$a \cdot 1 = a$$

Теләсә нинди санны 1 гә тапкырлаганда, тапкырчыгышта шул ук сан килеп чыга.

345 Мисалларны чиш.

$32 + 19$ $\quad$ $156 : 1$

$445 - 156$ $\quad$ $321 - 49$

$242 \cdot 1$ $\quad$ $345 : 1$

346 Бүлүче 1, өлеш 6. Бүленүчене тап.

347 Бүленүче 8, бүлүче 1. Өлешне тап.

348 Мәсьәлә төзе һәм чиш.

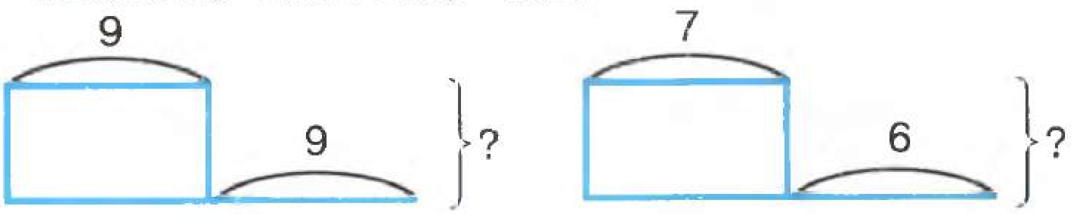

Тапкырлауның урын алыштыру үзлеге.

349 m мәйданын башта c үлчәмен, аннары d үлчәмен кулланып исәпләгәннәр.

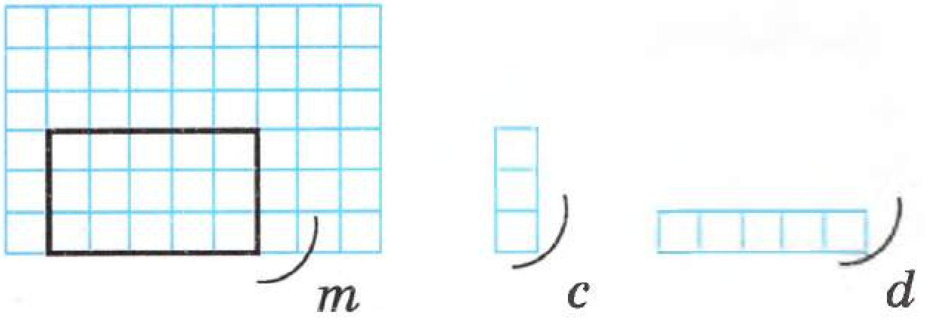

$m = c \cdot 5$ яки $m = 3 \cdot 5$

$m = d \cdot 3$ яки $m = 5 \cdot 3$

$3 \cdot 5 = 5 \cdot 3$ тигезлеге дөресме?

350 Калькулятор ярдәмендә тигезлекләрнең дөреслеген тикшер.

$25 \cdot 11 = 11 \cdot 25$ $48 \cdot 5 = 5 \cdot 48$

351 m санын ике юл белән тигез өлешләргә бүлгәннәр.

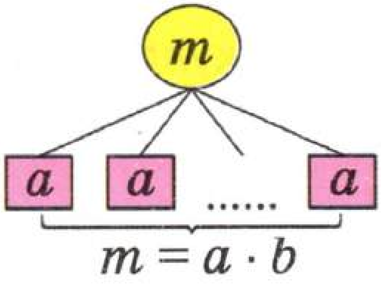

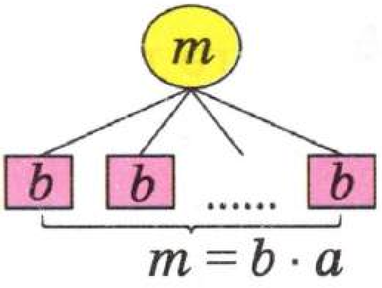

Урын алыштыру үзлеге

$$a \cdot b = b \cdot a.$$

Тапкырлаучыларның урыннарын алыштырудан тапкырчыгыш үзгәрми.

352 Тапкырлауның урын алыштыру үзлеген кулланып чиш.

$2 \cdot 7$ $2 \cdot 4$ $2 \cdot 8$ $1 \cdot 7$
$1 \cdot 5$ $2 \cdot 6$ $2 \cdot 9$ $1 \cdot 3$

353 Таблицаны тутыр.

a	7	4	8	1	9	2	6	5	3
$a \cdot 2$									

354 Таблицаны ятла.

a	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
$a \cdot 2$	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20

Тапкырчыгышны исәпләү.

355 2 гә тапкырлау таблицасын кулланып чиш.

$2 \cdot 4$ $\quad 2 \cdot 1$ $\quad 2 \cdot 2$

$2 \cdot 6$ $\quad 2 \cdot 3$ $\quad 2 \cdot 7$

$2 \cdot 8$ $\quad 2 \cdot 5$ $\quad 2 \cdot 9$

356 Схема буенча m ны ике төрле гамәл кулланып исәпләгәннәр.

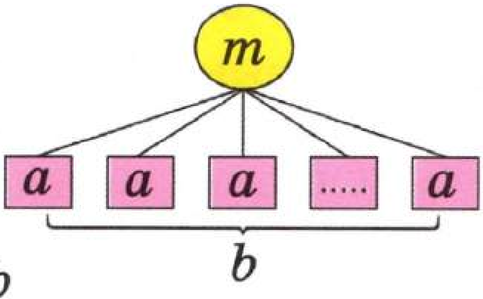

$m = a \cdot b$

$m = \underbrace{a + a + a + \ldots + a}_{b \text{ тапкыр}}$

$$a \cdot b = \underbrace{a + a + \ldots + a}_{b \text{ тапкыр}}$$

357 Мисалларны чиш.

$125 \cdot 2$ $56 \cdot 2$ $243 \cdot 2$
$421 \cdot 2$ $8 \cdot 2$ $456 \cdot 2$

358 Исәплә.

$2 \cdot 341$ $45 \cdot 2$ $2 \cdot 68$
$2 \cdot 53$ $2 \cdot 423$ $72 \cdot 2$

359 Сумманы сан белән алыштыр.

$2 + 2 + 2 + 2 + 2$ $2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 5$
$2 + 2 + 2 + 2$ $7 + 2 + 2 + 2 + 2$
$2 + 2 + 2$ $1 + 2 + 2 + 2 + 2$

360 Мәсьәлә төзе һәм чиш.

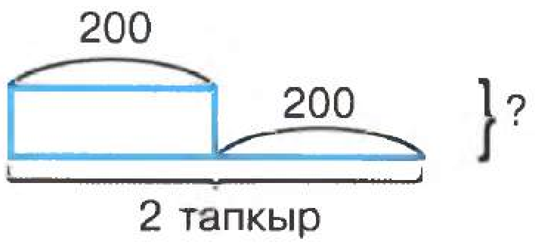

Бүлү һәм тапкырлау гамәлләренең компонентлары арасындагы бәйләнеш.

$\frac{m}{b} = a$ $m = a \cdot b$

m — бүленүче m — тапкырчыгыш
b — бүлүче b — тапкырлаучы
a — өлеш a — тапкырлаучы

Әгәр бүлүчене өлешкә тапкырласаң, бүленүче килеп чыга.

$\frac{m}{a} = b$ яки $m : a = b$

Әгәр тапкырчыгышны беренче тапкырлаучыга бүлсәң, икенче тапкырлаучы килеп чыга.

Әгәр бүленүчене өлешкә бүлсәң, бүлүче килеп чыга.

361 $20 : 2 = 10$ тигезлегеннән өч тигезләмә төзегәннәр. x ны тап.

$x : 2 = 10$ $20 : x = 10$ $20 : 2 = x$

362 $16 : 8 = 2$ тигезлегеннән өч тигезләмә төзе һәм чиш.

363 Тигезләмәләрне чиш. Ялгышма!

$20 : x = 10$ $x : 2 = 10$
$20 - x = 5$ $x : 10 = 2$
$x - 20 = 5$ $x + 20 = 5$

364 m һәм k урынына, тигезлек дөрес булырлык итеп, саннар яз.
Ялгышма!

$m + k = k + m$ $m \cdot k = k \cdot m$
$m - k = k - m$ $m \cdot k = m + k$

365 Схема буенча аңлатма төзе.

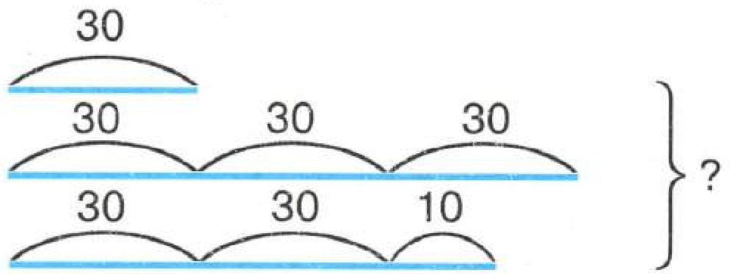

5 кә бүлү һәм тапкырлау.

366 Санлы турыда ? билгесе урынына саннар яз.

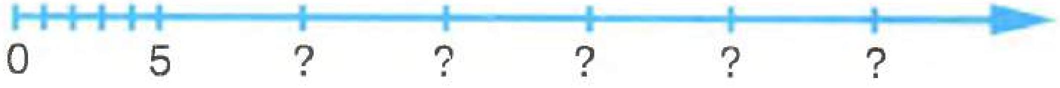

367 25 тән 50 гә кадәрге 5 кә бүленә торган саннарны үсүче рәткә тезеп яз.

368 50 дән 90 га кадәрге 5 кә бүленә торган саннарны үсүче рәткә тезеп яз.

369 Таблицаны тутыр.

Бүленүче	10	25	30	35	20	40	5	15
Бүлүче	5	5			5		5	
Өлеш			6	7		8		3

370 Таблицаны тутыр һәм ятла!

Тапкырлаучы	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Тапкырлаучы	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Тапкырчыгыш										

371 Мәсьәлә төзеп чиш.

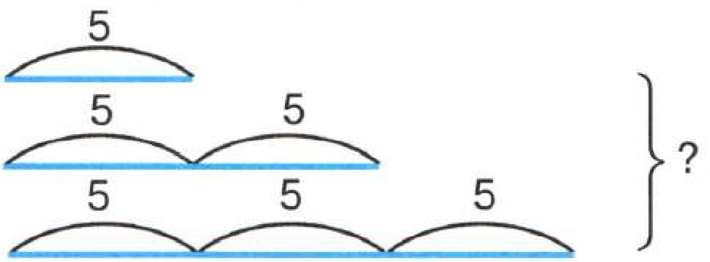

10 га бүлү һәм тапкырлау.

372 Санлы турыда ? билгесе урынына саннар яз.

373 Мисалларны чиш.

$30 + 10$	$10 \cdot 3 + 10$	$10 \cdot 4$
$40 + 10$	$10 \cdot 4 + 10$	$10 \cdot 5$
$50 + 10$	$10 \cdot 5 + 10$	$10 \cdot 6$

374 Җавапны тап.

$10 \cdot 2$	$10 \cdot 3$	$10 \cdot 4$
$10 \cdot 1$	$6 \cdot 10$	$10 \cdot 7$
$10 \cdot 5$	$7 \cdot 10$	$9 \cdot 10$

Җаваплар нинди цифр белән тәмамлана? Ни өчен?

Әгәр сан 0 цифрына тәмамланса, ул сан 10 га бүленә дигән сүз.

375 10 га бүленә торган нинди саннарны x урынына куеп була?

$x < 78$ $x < 35$ $x < 18$

376 Мәсьәлә төзеп чиш.

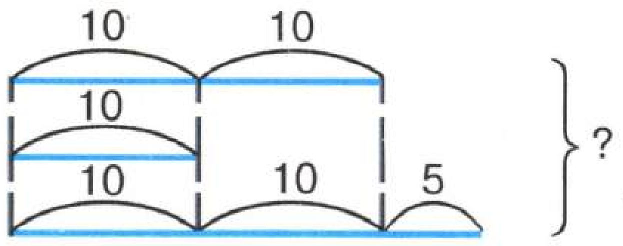

0 гә тапкырлау.

$m : a = 0$ булса, $m = 0 \cdot a = 0$.

$$0 : a = 0$$
$$0 \cdot a = a \cdot 0 = 0$$

Әгәр $8 : 0 = n$ булса, $8 = n \cdot 0 = 0$, $8 = 0$ була.

Нульгә бүләргә ярамый!

377 Мисалларны чиш. Ялгышма!

$2 \cdot 7$	$0 : 165$	$247 \cdot 0$
$238 \cdot 2$	$48 : 0$	$0 \cdot 141$

378 Саннарны схемага яз.

$168 : x = 42$

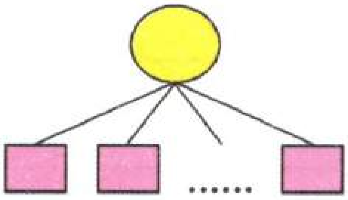

$x : 41 = 17$

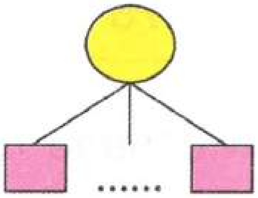

379 x ны тап. Ялгышма!

$20 : x = 20$ $\quad$ $0 \cdot x = 0$ $\quad$ $0 : 6 = x$

$0 : x = 0$ $\quad$ $x : 0 = 0$ $\quad$ $x : 0 = 1$

380 Мәсьәләне сызым сызып чиш.

Мин бер сан уйладым. Әгәр аны 4 кә бүлеп, нәтиҗәгә 2 не кушсаң, 12 була. Мин нинди сан уйлаганмын?

8 гә тапкырлау.

381 Санлы туры кулланып тапкырла.

$8 \cdot 2$ $\quad$ $8 \cdot 5$ $\quad$ $8 \cdot 8$

$8 \cdot 3$ $\quad$ $8 \cdot 6$ $\quad$ $8 \cdot 9$

$8 \cdot 4$ $\quad$ $8 \cdot 7$ $\quad$ $8 \cdot 10$

382 Сумманы кыскарак юл белән яз.

$8 + 8 + 8$ $\quad$ $8 + 8 + 8 + 8 + 8$

$8 + 8 + 8 + 8$ $\quad$ $8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8$

383 x ны тап.

$8 + 8 + 8 = 8 \cdot x$

$x + x + x + x = 8 \cdot 4$

384 Таблицаны тутыр һәм ятла.

a	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
$8 \cdot a$										

385 Чагыштыр.

$8 \cdot 5 * 8 \cdot 6$ $\quad$ $8 + 3 * 8 \cdot 3$

$7 \cdot 8 * 9 \cdot 8$ $\quad$ $8 \cdot 5 * 8 + 5$

386 Язма буенча мәсьәлә төзе.

8 әрләп 4 тапкыр. 32 дән 8 гә артык.

5 әрләп 8 тапкыр. 40 тан 8 гә кимрәк.

8 гә бүлү.

387 Таблицаны тутыр.

a	5	6	8	4	3	9	2	1	0	7
$a \cdot 8$										

388 Таблицаны кулланып бүл.

m	40	16	32	8	24	48	64	56	80	72
$m : 8$										

389 Мисалларны чиш.

$16 : 8 \cdot 8$ $\quad$ $48 : 8 \cdot 8$

$8 \cdot 2 : 2$ $\quad$ $10 \cdot 8 : 8$

390 Язма буенча мәсьәлә төзе.

$16 : 8$ $\quad$ $32 : 4$ $\quad$ $64 : 8$

391 Хәлил 8 әр карандаш салынган 3 кап сатып алды. 6 карандашны Мөниргә бүләк итте. Хәлилнең ничә карандашы калды?

392 Тигезләмәләрне чиш.

$16 : x = 8$ $\quad$ $56 : 8 = x$

$x : 8 = 5$ $\quad$ $80 : x = 10$

393 Язманы укы.

Р	38 + 4	Ш	8 · 4	Г	8 · 6
А	12 + 8	Ы	54 − 26	Н	8 · 7
Т	48 − 36	К	10 · 6	Е	105 − 25
Б	8 · 1	Й	49 − 23	Д	5 · 8

12	28	42	28	32	60	20	56

12	20	8	20	42

12	20	32	60	20

60	20	40	20	60

60	20	48	20	42

394 Мисалларны чиш.

$56 : 8 + 5$ $\quad$ $6 + 40 : 5$

$21 - 24 : 3$ $\quad$ $72 : 8 - 4$

395 * урынына тиешле цифрларны яз.

$$\begin{array}{r} 5*7 \\ + \; *64 \\ \hline 116* \end{array} \qquad \begin{array}{r} *52 \\ - \; 3*4 \\ \hline 44* \end{array} \qquad \begin{array}{r} 49* \\ - \; **5 \\ \hline 255 \end{array}$$

396 Иң зур дүртурынлы сан яз. Аның алдында; аннан соң нинди сан бар?

397 3, 8, 24 саннарын гына кулланып, төрле тигезлекләр яз. Ничә тигезлек яздың?

398 Чишелеше буенча мәсьәлә төзе.

$48 : 8 + 12$

4 кә бүлү.

399 Зурлыкны 4 кә бүлсәң, бер өлеш бу зурлыкның чиреге дип атала. 1 дән 40 ка кадәр саннарның 4 кә бүленә торганнарын аерып яз.

400 Мисалларны санлы туры кулланып чиш.

$4 : 1$	$24 : 4$	$4 \cdot 1$
$4 : 4$	$28 : 4$	$4 \cdot 3$
$8 : 4$	$32 : 4$	$4 \cdot 5$
$16 : 4$	$36 : 4$	$4 \cdot 7$
$20 : 4$	$40 : 4$	$4 \cdot 9$

401 Мәсьәлә төзе.

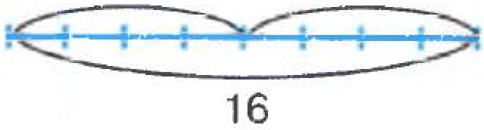

$16 : 2 : 4$

402 Исәплә.

$8 : 4 + 6$	$19 - 24 : 4$
$5 + 16 : 4$	$32 : 4 - 3$

403 Мисалларны чиш.

$$\begin{array}{r}-\,806\\326\\\hline\end{array}\qquad\begin{array}{r}-\,905\\447\\\hline\end{array}\qquad\begin{array}{r}-\,708\\219\\\hline\end{array}\qquad\begin{array}{r}-\,605\\356\\\hline\end{array}$$

404 4 алманың өчесенең массалары бертигез, берсенеке калганнарыныкыннан кечерәк. Үлчәүгә ике тапкыр гына салып, массасы кечерәк алманы аерып ничек алырга?

4 кә тапкырлау.

405 Таблицаны тутыр һәм ятла.

a	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
$a \cdot 4$										

406 Чагыштыр.

$4 \cdot 5 * 4 \cdot 6$

$4 + 4 + 4 * 4 + 4 + 4 + 4$

$4 \cdot 3 * 4 + 4 + 4 + 4$

$4 \cdot 5 * 5 \cdot 4$

407 Мисалларны чиш.

$8 \cdot 6 + 5$

$8 \cdot 7 - 12$

$12 + 4 \cdot 8$

$56 - 5 \cdot 4$

408 Бер кирпечнең массасы 4 килограммнан ярты кирпечкә зуррак. 4 кирпечнең массасы күпме?

409 x ны тап.

$8 : 4 = x$

$x : 4 = 6$

$x : 8 = 3$

$32 : x = 8$

410 Чишелеше буенча мәсьәләләр төзе.

$40 : 4$

$12 : 4 + 5$

$32 : 4 - 3$

$4 \cdot 5$

$4 \cdot 3 + 2$

$4 \cdot 5 - 3$

9 га тапкырлау.

411 1 дән 90 га кадәр 9 га бүленә торган саннарны яз.

412 Таблицаны тутыр һәм ятла.

a	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
$a \cdot 9$										

413 Мисалларны чиш.

$3 \cdot 9 + 5$ $\quad 70 - 9 \cdot 7$ $\quad 9 \cdot 4 - 6$

$9 \cdot 5 - 10$ $\quad 8 + 9 \cdot 8$ $\quad 9 \cdot 6 + 6$

414 Чагыштыр.

$9 + 9 + 9 * 9 \cdot 4$ $\quad 9 + 9 + 9 + 9 * 6 \cdot 9$

$9 \cdot 2 * 3 \cdot 9$ $\quad 9 + 9 + 9 + 10 * 9 \cdot 4$

$9 \cdot 0 * 9 \cdot 5$ $\quad 9 \cdot 1 * 9 + 9$

415 Тигезләмәләрне чиш.

$9 \cdot x = 9$ $\quad 0 \cdot x = 0$ $\quad 9 \cdot x = 45$

$2 \cdot x = 2$ $\quad 9 \cdot x = 81$ $\quad x \cdot 8 = 72$

416 Чишелеше буенча мәсьәлә төзе.

$9 \cdot 7 + 7$ $\quad 90 - 9 \cdot 9$

$6 \cdot 9 - 14$ $\quad 28 - 9 \cdot 2$

9 га бүлү.

417 Квадратлар эченә саннар яз.

9 18 27 36 □ 54 □ □

+□ +□ +□ +9 +9 +9 +9

418 Таблицаны тутыр.

m	81	72	63	54	45	36	27	18	9
$m:9$									

419 Таблица ярдәмендә исәплә.

$18 : 2 + 2$ $\quad$ $45 : 5 + 5$

$9 \cdot 4 + 4$ $\quad$ $6 + 9 \cdot 8$

$9 \cdot 1 + 1$ $\quad$ $9 \cdot 0 + 10$

420 Чагыштыр.

$9 \cdot 3 * 9 + 9 + 9 + 9$ $\quad$ $9 \cdot 8 * 9 \cdot 7 + 6$

$4 \cdot 9 + 10 * 9 + 9 + 9 + 9 + 9$ $\quad$ $6 \cdot 9 - 4 * 5 \cdot 9 + 9$

421 x ны тап.

$x \cdot 9 = 81$ $\quad$ $8 \cdot x = 72$ $\quad$ $1 \cdot x = 9$

$x \cdot 5 = 45$ $\quad$ $9 \cdot x = 54$ $\quad$ $0 \cdot x = 0$

422 Гаражда 72 машина бар. Иртән 45 машина чыгып китте. Калган машиналарны 9 арлап рәтләргә тезделәр. Машиналар ничә рәткә тезелгән?

7 гә тапкырлау һәм бүлү.

423 Таблицаны ятла.

7 ·

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
7	14	21	28	35	42	49	56	63	70

424 7 гә тапкырлау таблицасын кулланып, 7 гә бүлү таблицасын яз.

425 Бер җиңел машинага 5 кеше утыра ала. Шундый ук 7 машинага ничә кеше утыра ала?

426 Бер атнада ничә көн? Ике атнада? Өч, дүрт, биш атнада ничә көн?

427 $6 \cdot 7 = 42$ тигезлегеннән өч тигезләмә төзе.

428 Исәплә.

$440 - 323$ $430 - 405$ $520 - 343$

$445 + 556$ $246 + 296$ $425 - 217$

6 га тапкырлау һәм бүлү.

429 Санлы турыга саннар язуны дәвам ит.

430 Таблицаны тутыр.

·6

1	
2	
3	
4	
5	

·6

6	
7	
8	
9	
10	

:6

	36
	48
	60
	54
	12

:6

	6
	18
	24
	42
	30

431 Нәфисә белән Рәсимәнең 13 дәфтәре бар. Нәфисәнең дәфтәрләре саны Рәсимәнеке белән тигез була аламы?

432 18 л лы кер юу машинасына 3 чиләк су сыя. Чиләккә ничә литр су сыя?

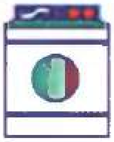

433 Тигезләмәләрне чиш.

$x + 270 = 540$ $\quad 467 + x = 800$

$x - 87 = 343$ $\quad 795 - x = 243$

434 Чишелеше буенча мәсьәлә төзе.

$24 + 36 : 6$ $48 : 6 - 4$

3 кә тапкырлау һәм бүлү.

435 Таблицаны тутыр һәм ятла.

a	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
$a \cdot 3$										

436 Исәплә.

$12 : 3$ $27 : 3$ $18 : 3 + 14$

$24 : 3$ $15 : 3$ $15 + 15 : 3$

437 Саннар рәтен 30 га кадәр дәвам ит.

3, 6, 9, ...

438 Мәсьәлә төзеп чиш.

$x + 15 : 3 = 22$

439 Саннарны ике төркемгә бүл.

24, 33, 123, 421, 34, 15, 132, 52, 122.

440 Мисалларны чиш.

$42 + 8$ $555 + 45$ $642 + 168$

$345 + 246$ $240 + 20$ $357 + 248$

Таблицалар куллану.

441 «Кем тизрәк?» уены.

Уен кагыйдәләре:

1. Өске юлдан һәм беренче баганадан берәр сан билгелә.
2. Шул саннарны тапкырлап, тиешле шакмакка язып куй.

x	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5				20						
6						36				
7										
8										
9										
10										

Үз эшеңне үзең тикшер.

1. Ничә шакмак тутырдың? Исәплә.
2. Тапкырлау таблицасын кулланып, дөреслеген тикшер. Хатасы юкмы?
3. Тутырылган шакмаклар санынннан хаталы шакмаклар санын ал.

Кемдә иң зур сан чыга, шул җиңүче була.

442 Саннар рәткә нинди кагыйдә буенча урнашкан?

7, 14, 21, 28, 35, 42, 49, ...

443 Тигезләмәләрне чиш.

$x - 77 = 888$ $560 - x = 72$

444 a ны тап.

$35 + a = 35$ $67 - a = 0$ $a - a = 0$

445 b ны тап.

$b + b = 0$ $78 - b = 78$ $b : 1 = b$

446 $(50 : 5) \cdot 3$ аңлатмасына туры килгән мәсьәлә төзе.

Тапкырлауның оештыру үзлеге.

447

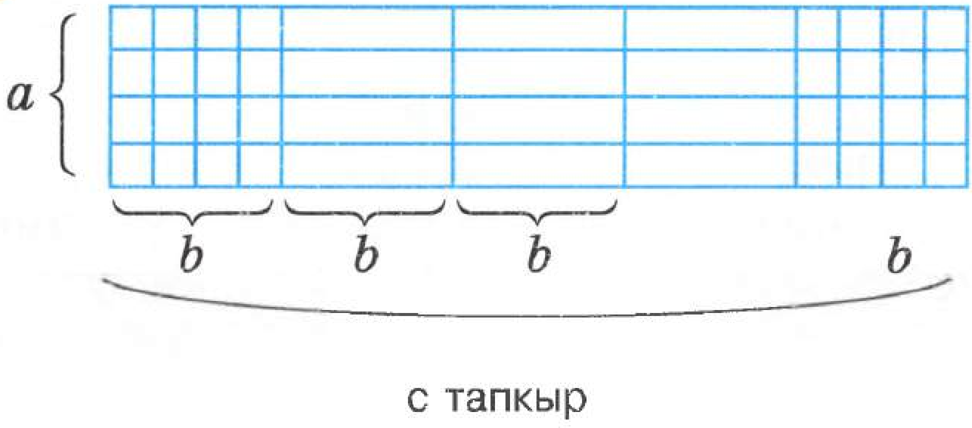

$$(a \cdot b) \cdot c = a \cdot (b \cdot c)$$

Җәяләрнең урыны үзгәргәнгә карап, тапкырчыгыш үзгәрми.

448 Мисалларның ничек чишелгәнен аңлат.

$6 \cdot 70 = 6 \cdot (7 \cdot 10) = (6 \cdot 7) \cdot 10 = 42 \cdot 10 = 420$
$8 \cdot 80 = 8 \cdot (8 \cdot 10) = (8 \cdot 8) \cdot 10 = 64 \cdot 10 = 640$

449 Исәплә.

$30 \cdot 10$	$42 \cdot 10$	$14 \cdot 20$
$7 \cdot 50$	$50 \cdot 8$	$54 \cdot 10$

450 Мисалларны таблица кулланып исәпләрлек итеп үзгәрт.

$3 \cdot 20$	$8 \cdot 40$	$2 \cdot 30$	$7 \cdot 80$
$5 \cdot 30$	$4 \cdot 30$	$4 \cdot 50$	$6 \cdot 70$

451 Исәплә.

$40 \cdot 2 + 89$	$468 + 20 \cdot 6$
$29 + 2 \cdot 50$	$50 \cdot 6 - 48$

452 Мәсьәлә төзеп чиш.

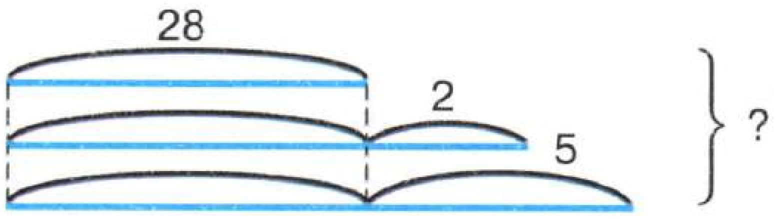

Тапкырлауның кушуга карата тарату үзлеге.

453

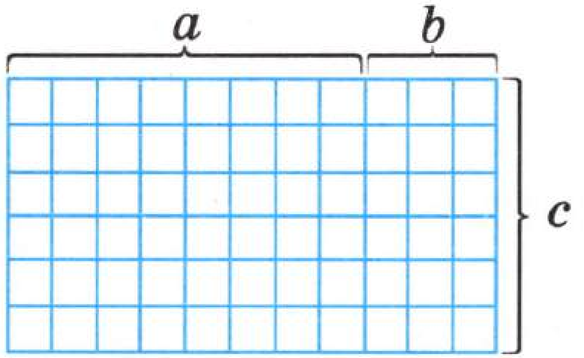

$$(a+b)\cdot c=a\cdot c+b\cdot c$$

454 Исәплә.

$45+25\cdot 10$ $\quad$ $23+37\cdot 10$

$45\cdot 10+25\cdot 10$ $\quad$ $23\cdot 10+37\cdot 10$

455 Мисалларны чиш.

$9+8\cdot 2$ $\quad$ $36\cdot 5$ $\quad$ $64\cdot 8$

$3\cdot 6+7$ $\quad$ $28\cdot 7$ $\quad$ $47\cdot 9$

456 Чагыштыр.

$a\cdot 3+a\cdot 5 * a\cdot 9$ $\quad$ $a-28 * a-208$

$13\cdot 5+13\cdot 6 * 13\cdot 13$ $\quad$ $720\cdot 5+1 * 720\cdot 8$

457 Санлы турыда 11 гә бүленә торган саннарны яз.

458 Мәсьәлә төзе һәм чиш.

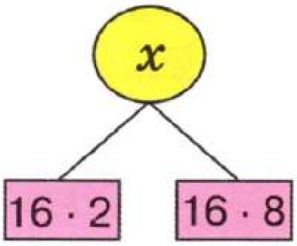

Тапкырлауның алуга карата тарату үзлеге.

459

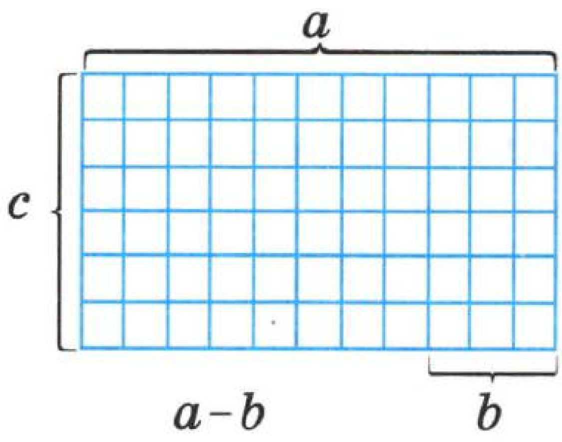

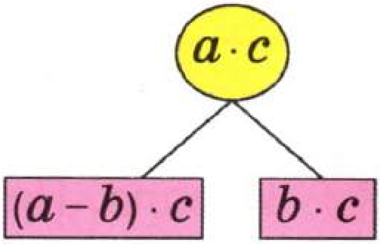

$$(a-b) \cdot c = a \cdot c - b \cdot c$$

460 Чагыштыр.

$15 \cdot 6 - 15 \cdot 5 * 15 \cdot 3$ $\quad$ $22 \cdot 5 + 22 \cdot 4 * 22 \cdot 12$

$12 \cdot 7 * 7 \cdot 15 - 7 \cdot 3$ $\quad$ $43 \cdot 46 * 43 \cdot 50 - 43 \cdot 3$

461 Мисалларны чиш.

$9 \cdot 15$ $\quad$ $10 \cdot (13-5)$ $\quad$ $10 \cdot (17-8)$

$23 \cdot 9$ $\quad$ $(17-9) \cdot 10$ $\quad$ $(15-4) \cdot 10$

462 $(20 - a) \cdot 10$ аңлатмасының $a = 13$ булгандагы кыйммәтен ике төрле юл белән тап.

463 Баганалап язып исәплә.

287 + 516 900 − 142
340 − 138 310 − 55

464 Фәйрүзәнең a сум акчасы бар иде. Ул b шар сумга 2 китап алды. Аның күпме акчасы калды?

10 га, 100 гә тапкырлау.

465 Исәплә. Ничек исәпләдең?

$2 \cdot 10$ $7 \cdot 10$
$8 \cdot 10$ $10 \cdot 6$
$9 \cdot 10$ $10 \cdot 5$

466 Исәплә.

1 дистә · 11 1 дистә · 50
1 дистә · 16 1 дистә · 90

467 Исәплә.

1 йөз · 1 1 йөз · 9
1 йөз · 3 1 йөз · 10
1 йөз · 5 1 йөз · 12

468 Санны 10 га ничек тапкырларга?

469 Санны 100 гә ничек тапкырларга?

470 Буш шакмакка тиешле санны яз.

6	5	3
60		30

6	7	8
12		16

Түгәрәк саннарны тапкырлау.

471 Тапкырлауның урын алыштыру һәм оештыру үзлекләрен кулланып тапкырла.

$70 \cdot 4$ $60 \cdot 10$ $80 \cdot 10$

$20 \cdot 30$ $500 \cdot 2$ $200 \cdot 3$

472 $100 \cdot 5$ тапкырчыгышын сумма белән язып исәплә.

473 Сумманы тапкырчыгыш белән яз.

$10 + 10 + 10 + 10$ $100 + 100 + 100$

$10 + 10 + 10 + 10 + 10$ $100 + 100$

474 Самолётта 30 рәтнең һәрберсендә 6 шар утыргыч бар. Самолётта ничә урын бар?

475 Исәплә.

$40 \cdot 10$	$80 \cdot 10$	$60 \cdot 10$
$20 \cdot 30$	$200 \cdot 3$	$300 \cdot 5$

476 Тапкырлауның нинди үзлекләрен кулланып язганнар?

$2 \cdot 3 \cdot 5 \cdot 10 = 10 \cdot 3 \cdot 10$

477 Саннарны тапкырла. Ничек тапкырладың?

$4 \cdot 10$	$17 \cdot 10$	$22 \cdot 10$
$15 \cdot 10$	$98 \cdot 10$	$67 \cdot 10$

478 Саннарны бүл. Югарыдагы мисалларны файдалан.

$40 : 10$	$170 : 10$	$220 : 10$
$150 : 10$	$980 : 10$	$670 : 10$

479 Саннарны тапкырла.

$3 \cdot 100$	$9 \cdot 100$	$10 \cdot 100$
$5 \cdot 100$	$4 \cdot 100$	$12 \cdot 100$

480 Саннарны бүл.

$300 : 100$	$900 : 100$	$1000 : 100$
$500 : 100$	$400 : 100$	$1000 : 100$

481 Санны 100 гә бүлү нәтиҗәсе 6 га тигез. Бүленүчене тап.

482 Бүлүче 10, өлеш 8. Бүленүчене тап.

Берурынлы санга тапкырлау.

483 Мисалларны чишеп бетер.

$15 \cdot 6 = (10 + 5) \cdot 6$
$29 \cdot 9 = (20 + 9) \cdot 9$
$214 \cdot 7 = (200 + 10 + 4) \cdot 7$
$156 \cdot 4 = (100 + 50 + 6) \cdot 4$

484 Исәплә.

$16 \cdot 8$ $\quad 13 \cdot 5$ $\quad 142 \cdot 6$
$24 \cdot 6$ $\quad 36 \cdot 6$ $\quad 243 \cdot 4$

485 Чагыштыр.

$28 \cdot 5 * 29 \cdot 5$ $\quad 145 \cdot 6 * 105 \cdot 6$
$32 \cdot 8 * 32 \cdot 6$ $\quad 23 \cdot 5 * 23 \cdot 5$

486 Тигезләмәләрне чиш.

$(x - 10) : 2 = 6$ $\quad 24 : (x + 6) = 3$

487 4, 5, 6 цифрларыннан торган өчурынлы саннарны яз. Цифрлар кабатланмасын.

488 1, 2, 3 цифрлары ярдәмендә ничә өчурынлы сан язып була? Цифрлар кабатланмаска тиеш.

489 Тапкырчыгышны исәплә. Ничек исәпләдең?

$6 \cdot 2 \cdot 5$ $\quad$ $3 \cdot 10 \cdot 4$

$11 \cdot 5 \cdot 2$ $\quad$ $7 \cdot 2 \cdot 10$

490 Квадрат эченә тиешле саннарны яз.

$7 \cdot \square \cdot 5 = 70$ $\quad$ $13 \cdot \square \cdot 5 = 130$

$12 \cdot 2 \cdot \square = 240$ $\quad$ $27 \cdot \square \cdot 2 = 540$

491 Тигезләмәләрне чиш.

$42 : x = 7$ $\quad$ $40 : x = 10$

$42 - x = 7$ $\quad$ $40 - x = 10$

492 Исәплә. Ничек исәпләдең?

$350 : 10$ $\quad$ $800 : 100$

$460 : 10$ $\quad$ $370 : 10$

493 Чишелеше буенча мәсьәлә төзе.

$41 - 3 \cdot 10$

494 Саннарны куш.

$$\begin{array}{r} 1200 \\ +\ 120 \\ 12 \\ 1 \\ \hline \end{array} \qquad \begin{array}{r} 8 \\ +\ 78 \\ 678 \\ \hline \end{array}$$

Тигезләмәләр төзү.

495 Урын алыштыру һәм тарату үзлекләрен кулланып исәплә.

$5 \cdot 10 + 2 \cdot 10 + 3 \cdot 100 + 2 \cdot 100$

$100 + 100 + 100 + 10 + 100 + 10$

496 Исәплә. Ничек исәпләдең?

$22 \cdot 5$ $\qquad 18 \cdot 5$ $\qquad 16 \cdot 5$

$46 \cdot 5$ $\qquad 34 \cdot 5$ $\qquad 24 \cdot 5$

497 $45 \cdot 2 = 90$ тигезлегеннән өч тигезләмә төзе һәм чиш.

498 Тигезләмәләрне чиш.

$45 : x = 5$ $\qquad x : 5 = 25$ $\qquad x : 8 = 4$

499 Чишелеше буенча мәсьәлә төзе.

$100 : 10 + 20$

500 Язманы укы.

К	$6 \cdot 8$
Җ	$6 \cdot 4$
Л	$8 \cdot 9$
Б	$8 \cdot 8$
С	$7 \cdot 8$
Ф	$4 \cdot 3$

Д	$9 \cdot 5$
Т	$6 \cdot 9$
Ч	$9 \cdot 9$
Х	$6 \cdot 3$
Р	$5 \cdot 8$
У	$7 \cdot 3$

И	$6 \cdot 6$
О	$7 \cdot 4$
Е	$7 \cdot 9$
А	$7 \cdot 7$
Ү	$6 \cdot 7$
Ә	$4 \cdot 5$

24	36	45	63

48	49	54

42	72	81	20

64	63	40

48	49	54

48	36	56

Тигезләмәләр чишү.

501 $16 : 2 = 8$ тигезлегеннән өч тигезләмә төзе һәм чиш.

502 Тигезләмәләрне чиш.

$x : 4 = 6$ $\quad$ $81 : x = 9$ $\quad$ $72 : 8 = x$

$54 : x = 9$ $\quad$ $x : 8 = 9$ $\quad$ $x : 9 = 8$

503 Исәплә.

2 дистә · 4 $\quad$ 5 дистә · 3 $\quad$ 6 йөз : 2

3 дистә · 10 $\quad$ 6 дистә : 3 $\quad$ 8 йөз : 4

504 Буш шакмакларга тиешле саннарны яз.

60	2	30
80		20

36	12	24
18		12

20	10	2
50		10

505 Мәсьәләнең чишелеше дөресме?

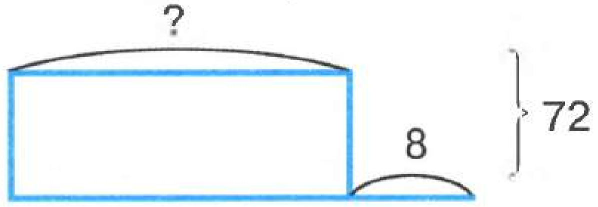

$(72 - 8) - 2 = 62$

506 Югарыдагы сызым буенча мәсьәлә төзе һәм чиш.

5 ГАМӘЛЛӘР ТӘРТИБЕ. САННАР БЕЛӘН ГАМӘЛЛӘР.

507 Мәсьәләнең чишелешен аңлатма белән яз. Гамәлләр тәртибен күрсәт.
Спорт мәйданчыгында 12 бала уйный иде. 2 се китапханәгә, 3 се бию түгәрәгенә китте. Мәйданчыкта ничә бала калды?

Санлы аңлатмада җәяләр булса, иң элек җәяләр эчендәге гамәлләр башкарыла.

508 Чишелештәге аңлатмада гамәлләр тәртибен күрсәт.
Алмаз 6, Айрат 2 тапкыр күбрәк балык тотты. Малайлар икесе бергә ничә балык тотканнар?

Җәясез аңлатмада иң элек тапкырлау һәм бүлү гамәлләре башкарыла. Аннары кушу һәм алу гамәлләре башкарыла.

509 Чишелештә гамәлләр тәртибен аңлат. Китапханәдә 10 балага 2 шәр, 20 балага 3 әр китап бирделәр. Балаларга барысы ничә китап биргәннәр?

510 Гамәлләр тәртибен билгелә.

$6 \cdot (7 + 2)$ $(20 - 16) \cdot 9$
$(4 + 5) \cdot 9$ $8 \cdot (12 - 9)$

511 Исәплә.

$(6 + 4) \cdot 7$ $8 \cdot (29 - 20)$
$30 - 4 \cdot 5$ $20 + (16 - 4)$

512 Җавапларны тап.

$68 - (42 + 8)$ $(77 - 69) \cdot 8$
$(26 - 18) \cdot 5$ $(144 + 56) \cdot 2$

513 Исәплә. Гамәлләр тәртибен билгелә.

$6 \cdot 7 + 3 \cdot 4$ $8 \cdot 9 - 7 \cdot 6$
$30 - 5 \cdot 5 + 5$ $20 + 4 \cdot 5 - 10$

Тапкырлау һәм бүлү — беренче баскыч гамәлләре, кушу һәм алу — икенче баскыч гамәлләре.
Беренче баскыч гамәлләре сулдан уңга таба язылу тәртибендә башкарыла.

514 Күп нокталар урынына кирәкле сүзләрне яз. Җәясез аңлатмада иң элек ... баскыч, аннан соң ... гамәлләре башкарыла.

515 Гамәлләр тәртибен билгелә. Кыйммәтен тап.

$68 - (15 + 13)$ $79 + 7 \cdot 3$
$68 - 15 - 13$ $28 + 8 \cdot 9$

516 Исәплә.

$4 \cdot 8 : 2$ $36 : 4 \cdot 3$
$4 + 8 - 2$ $36 - 4 + 3$

517 Гамәлләр тәртибен аңлат.
Китапханәдә 5 рәткә 6 шар урындык, 4 рәткә 3 әр урындык куелган. Барысы ничә урындык куелган?

518 Чишелеше буенча мәсьәлә төзе.

$3 \cdot 6 + 4 \cdot 5$

519 Исәплә.

$45 : 5 : 3$ $45 - 5 + 3$
$36 : 6 : 3$ $36 - 6 - 3$

Тапкырлау һәм бүлү — югары баскыч гамәлләре.
Кушу һәм алу — түбән баскыч гамәлләре.

520 Күп нокталар урынына кирәкле сүзләр куй. Җәясез аңлатмада иң элек ... баскыч, аннан соң ... баскыч гамәлләре башкарыла.

521 Исәплә. Җавапларны цифрлар ярдәмендә яз.

5 дистә · 9 : 5 6 йөз · 3 : 2

6 дистә : 3 8 йөз : 4 · 5

522 19 баланың һәрберсенә 3 әр дәфтәр, 2 шәр ручка тараттылар. Барысы ничә әйбер таратылган?

523 Бирелгән җавапка туры килерлек итеп, квадратлар эченә саннар яз.

$\square \cdot \square \cdot \square = 200$ $\square \cdot (\square + \square) = 8$

$\square \cdot \square : \square = 20$ $\square - (\square + \square) = 12$

524 Күрсәтелгән гамәлләр белән чишелерлек итеп мәсьәлә төзе.

$\square \cdot \square + \square \cdot \square$

525 Исәплә.

60 − 54 : 9 + 46 100 : 10 + 90

40 − 7 · 4 + 88 81 : 9 + 81

526 Мәсьәләнең чишелешен аңлатма белән яз.
Өч пакетта 60 г орлык бар. Беренче пакетта 10 г, икенчесендә 3 тапкыр артык. Өченче пакетта барысы ничә грамм орлык бар?

527 Гамәлләр тәртибе дөрес билгеләнгәнме?

$15 \overset{1}{\cdot} 10 \overset{2}{+} 70 \overset{3}{:} 7$ $\qquad$ $64 \overset{1}{:} 8 \overset{2}{+} 42 \overset{3}{:} 6$

$9 \overset{2}{\cdot} 9 \overset{3}{-} (88 \overset{1}{-} 18)$ $\qquad$ $72 \overset{1}{:} 8 \overset{3}{-} 54 \overset{2}{:} 9$

528 Исәплә һәм чагыштыр.

$4 \cdot 9 + 4 * 4 \cdot (9 + 4)$

$49 : 7 + 1 * 49 : (6 + 1)$

529 Аңлатмаларның кыйммәтен тап.

$444 - 8 \cdot 9$ $\qquad$ $6 \cdot 8 + 9 \cdot 6$

$222 + 8 \cdot 8$ $\qquad$ $4 \cdot 9 + 8 \cdot 8$

530 Хата юкмы?

$80 + 91 + 9 = 180$ $\qquad$ $8 \cdot 5 \cdot 2 = 80$

$91 - 80 + 9 = 2$ $\qquad$ $7 \cdot 8 + 44 = 90$

531 Исәплә.

$8 \cdot 7 - 3 \cdot 6$ $\qquad$ $8 \cdot 9 + 7 + 6$

$36 - 4 \cdot 4 - 19$ $\qquad$ $120 + 8 \cdot 5 + 40$

532 Әбисе Маратка ике пар бияләй, бер пар оекбаш бүләк иткән. Маратка әбисе ничә әйбер бүләк иткән?

Пар — бербөтен (комплект) тәшкил итә һәм бергә кулланыла торган беришле ике предмет ул.

533 Басуда 30 бозау йөри, сыерлар 2 тапкыр күбрәк. Басуда ничә баш мал йөри?

534 Әтисе 20 пар себерке бәйләде. Улыныкы 2 тапкырга азрак. Алар икесе бергә ничә себерке бәйләгәннәр?

535 Абыйсы 12 чиләк алма җыйды. Зилә 3 тапкыр азрак җыйды. Барысы ничә чиләк алма җыйганнар?

536 Чишелеше буенча чаңгылар турында мәсьәлә төзе.

$(12 + 12 : 6) \cdot 2$

537 Буш шакмаклар эчендә нинди саннар?

$\square \cdot \boxed{5} = 40$ $\boxed{54} : \boxed{6} + \square = 12$

$\boxed{5} \cdot \boxed{5} - \square = 20$ $\square : \boxed{8} + 2 = 12$

538 3 берәмлекне 3 кә, 3 дистәне 3 кә, 3 йөзне 3 кә тапкырлап, нәтиҗәне цифрлар белән яз.

539 Тапкырчыгыш 450. Тапкырлаучы 50. Икенче тапкырлаучыны тап.

540 Ләйләнең әбисенә 60 яшь. Әнисе әбисеннән 2 тапкыр кечерәк. Әнисе Ләйләдән 6 тапкыр олырак. Ләйләгә ничә яшь?

541 Сызым буенча мәсьәлә төзе.

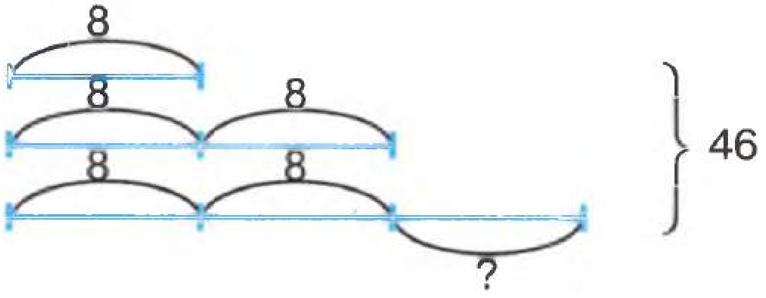

542 Исәплә.

36 : (20 : 5)   48 : (2 · 3)
28 : (3 + 4)   48 : 2 · 3

543 Нинди нәтиҗә ясап була?

16 : 4	30 : 5	81 : 9
20 : 4	20 : 5	9 : 9
(16 + 20) : 4	(30 + 20) : 5	(81 + 9) : 9

544 Һәрбер кушылучы ниндидер бер санга бүленә. Аларның суммасы шул санга бүленәме?

545 11 һәм 5 саннарының суммасын тап. Сумма 4 кә бүленәме? Нинди нәтиҗә ясадың?

546 Гамәлне сайла һәм чиш. 6 саны 42 санынннан ничә тапкыр кечерәк? 54 саны 6 санынннан ничә тапкыр зуррак? 54 саны 6 санынннан ничәгә зуррак? 81 саны 9 санынннан ничә тапкыр зуррак?

547 Саннарны яз.

8 дән 12 гә зуррак.
8 дән 6 тапкыр зуррак.
28 дән 4 тапкыр кечерәк.
50 дән 5 тапкыр кечерәк.
50 дән 5 кә зуррак.

548 32 кг балны 8 банкага тигез итеп бүлеп салганнар. 3 банкада ничә килограмм бал бар?

549 Турыпочмаклыкның бер ягы 6 см, ә икенче ягы 3 тапкыр кыскарак. Турыпочмаклыкның периметрын тап.

550 Турыпочмаклыкның үзара тигез булмаган якларының суммасы 13 см. Турыпочмаклыкның барлык якларының озынлыгын тап.

551 Турыпочмаклыкның бер ягы 2 см. Икенче ягы 3 тапкыр озынрак. Турыпочмаклыкны сыз һәм периметрны исәплә.

552 Турыпочмаклыкның бер ягы a см, икенчесе b см. Периметрын тап.

553 Периметры 12 см булган квадрат сыз.

554 Турыпочмаклыкның ике зур ягының суммасы 10 см, ә кечкенә ягы 3 см. Зур як ничә сантиметрга тигез? Мәсьәләдә артык шарт бармы?

555 1 см һәм 1 дм озынлыктагы кисемтәләр сыз. Квадратлар эченә саннар яз.

1 дм = □ см 2 дм = □ см

1 дм 2 см = □ см 3 дм 4 см = □ см

556 Миллиметрларда яз.

4 см = □ мм 6 см 4 мм = □ мм

5 см 3 мм = □ мм 10 см = □ мм

557 Сантиметрларда яз.

10 мм = □ см 300 мм = □ см

150 мм = □ см 40 мм = □ см

558 Метрларда яз.

10 дм = □ м 310 дм = □ м

100 см = □ м 20 дм = □ м

240 дм = □ м 300 см = □ м

559 Чагыштыр.

4 м 80 см * 3 м 52 см
3 м 5 дм * 35 дм
7 дм 20 см * 702 см
7 дм 20 см * 720 см

560 Кимүче 406, киметүче 283 һәм 103 саннарының аермасына тигез. Аңлатма төзе һәм аның кыйммәтен тап.

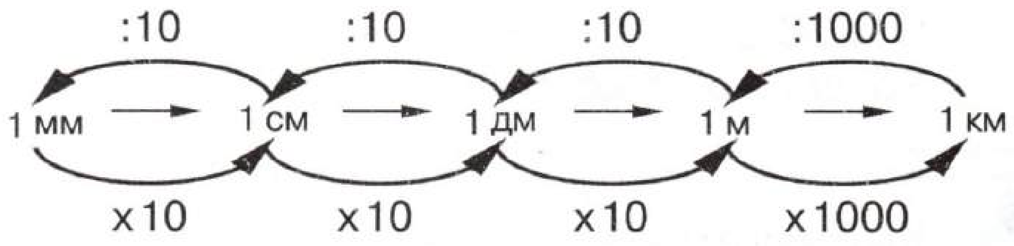

561 Миллиметрларда яз.

2 см 3 мм = □ мм 78 см = □ мм

3 дм 4 см 6 мм = □ мм 53 см = □ мм

562 Метрларда яз.

60 дм = □ м 340 дм = □ м

720 дм = □ м 7 м 10 дм = □ м

563 Чагыштыр.

5 дм 8 см * 5 м 3 см 120 м * 12 дм

4 дм 20 мм * 422 мм 12 м * 120 см

1 км * 900 м 1 км * 1000 м

564 Исәплә.

$50 \cdot 80 - 300$ $300 : 100 \cdot 10$

$900 : 90 + 180$ $250 : 10 \cdot 2 \cdot 5$

565 Исәплә.

4 дм 4 см + 5 дм 6 см

2 м 5 дм – 20 дм 30 см

6 м 20 см – 4 м 04 см

36 дм – 3 м 26 см

566 Кыйммәте 26 га тигез булган аңлатма яз.

Берурынлы санга язып тапкырлау.

567 47 · 3 гамәлен разрядлар таблицасына язып башкарганнар. Ничек тапкырлаганны аңлат. Тапкырлау берәмлекләр разрядыннан башлана.

йөз	дистә	берәмлек
	× 4	7
		3
	12	21
		20 1
	+2	
	14	1
	10 4	1
+1		
1	4	1

568 Разрядлар таблицасына язып тапкырла.

53 · 6   36 · 4   78 · 7

569 Язып тапкырла.

48 · 6   21 · 9   36 · 3

570 Телдән исәплә.

41 · 6   32 · 3   56 · 2

571 Тигезләмәләрне чиш. Схема куллан. Схемага карап, яңа тигезләмәләр төзе.

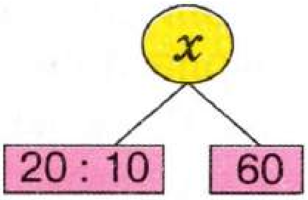

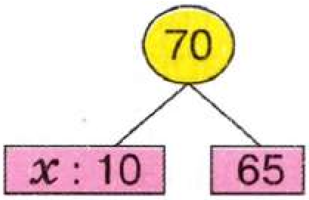

$x = 20 : 10 + 60$ $x : 10 + 65 = 70$

572 Исәплә.

$24 \cdot 4$ $33 \cdot 5$ $46 \cdot 6$ $57 \cdot 8$

Масса берәмлекләре.

573 Әнисе 1 кг конфет алган. 50 граммын кызына биргән. Әнисендә күпме конфет калган?

1 кг = 1000 г.

574 Ике тигез капчыкта шикәр комы 1 ц булган. Һәр капчыкта күпме шикәр комы бар?

1 ц = 100 кг.

575 Бер машинага 3 т 2 ц, икенчесенә 2 т 4 ц йөк төягәннәр. Ике машинага бергә күпме йөк төялгән?

1 т = 10 ц

576 Масса берәмлекләре арасындагы бәйләнешне схема буенча сөйлә.

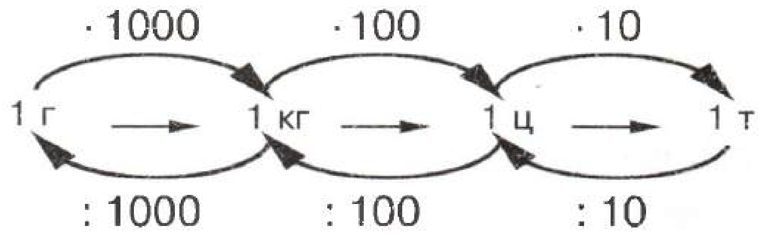

577 Чагыштыр.

700 г * 800 г
1 кг 200 г * 1 кг 020 г

508 ц * 50 т 8 ц
508 ц * 5 т 8 ц

578 Мәсьәләне чиш.
3 алмагачтан 2 ц 50 кг алма җыйганнар. Беренче алмагачтан 60 кг, икенчесеннән 2 тапкыр күбрәк җыйганнар. Өченче алмагачтан күпме алма җыйганнар?

579 Килограммнарда яз.

5 ц = ☐ кг 2 ц 23 кг = ☐ кг

580 Исәплә.

5 т 343 кг – 2 т 125 кг
4 кг – 2 кг 360 г
2 т 320 кг + 45 кг
13 ц 25 кг + 2 ц 3 кг

581 Мәсьәлә чиш.
Рөстәм 2 кг 300 г, ә Ришат 700 г га күбрәк шикәр сатып алганнар. Икесе бергә алар күпме шикәр алган?

582 Мәсьәлә чиш.
Ике капчыкта 106 кг 500 г бәрәңге бар. Бер капчыкта 6 кг 500 г га кимрәк. Һәр капчыкта күпме бәрәңге бар?

583 Тигезләмәләрне чиш.

$413 + x = 700$ $x : 6 = 500$

584 Мәсьәлә төзе һәм чиш.

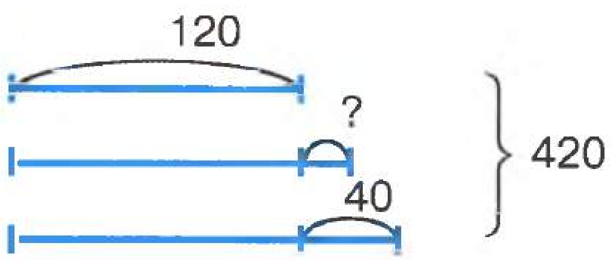

Калдыклы бүлү.

585 Санлы туры кулланып бүл.

8 : 4

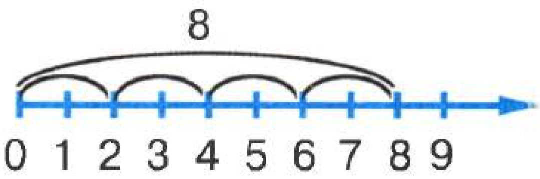

586 Санлы туры кулланып бүл.

9 : 4

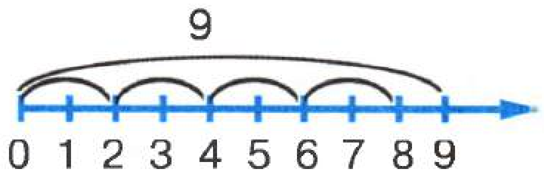

9 : 4 = 2 (1 калдык)

$a : b = c$ (k калдык)

a — бүленүче
b — бүлүче
c — тулы булмаган өлеш
k — калдык

587 Санлы туры кулланып, калдыкны тап.

7 : 2   10 : 3   13 : 5   17 : 4

588 Бүленүчене сумма рәвешендә язып, калдыкны тап.

13 : 4   25 : 4   33 : 6   44 : 5

12 1

589 44 тән кечерәк нинди иң зур сан 2 гә, 5 кә, 8 гә бүленә?

590 Телдән исәплә.

$14 \cdot 5$ $18 \cdot 5$ $21 \cdot 6$
$13 \cdot 6$ $16 \cdot 7$ $18 \cdot 9$

591 Мисалны ике төрле ысул белән эшләгәннәр. Кайсы уңайлырак?

$$\begin{array}{r} 153 \\ 153 \\ +\ 153 \\ 153 \\ \hline 612 \end{array} \qquad \begin{array}{r} \times\ 153 \\ 4 \\ \hline 612 \end{array}$$

592 Калдыклы бүлүне башкар.

18 : 5 19 : 3 22 : 4 38 : 5

15 3

593 Өч бертуганга әтиләреннән 10 дакехан (акча берәмлеге) калган. Ләкин алар аны тигез итеп бүлә алмыйча бәхәсләшкәннәр. Өстәвенә үтеп баручы аларга 2 дакехан биргән. Барлык акчаны бертуганнар ничек тигез итеп бүлә алалар? Бәхәсне башкача ничек чишеп булыр иде?

594 Булатның 39 чикләвеге бар иде. Ул аларны 7 дустына тигез итеп бүлеп бирде. Булатта ничә чикләвек калды?

595 Бүлүче 7. Калдык 8 гә, 3 кә, 4 кә, 9 га, 2 гә тигез була аламы?

Дистә аша күчмичә, берурынлы санга бүлү.

596 Иң элек телдән, аннан соң язып исәплә. Телдән исәпләүне — дистәләрдән, язып исәпләүне берәмлекләрдән башла.

23 · 2	32 · 3	14 · 2
44 · 2	41 · 2	12 · 3

597 Бүлүне телдән башкар. Ничек исәпләдең?

46 : 2	96 : 3	24 : 2
88 : 8	82 : 2	48 : 2

598 Мисалларны язып чиш. Бүлүне йөзләрдән башла.

286 : 2	999 : 9	777 : 7
648 : 2	363 : 3	633 : 3

599 Бүлүне үрнәк буенча яз.

```
 848 | 4        693 | 3        642 | 2
-8   |212           |              |
 ‾‾
  4
 -4
  ‾‾
   8
  -8
   ‾‾
   0
```

600 Мисалларның ничек чишелгәнен аңлат.

```
 609 |3          609 |3
-6   |203       -6   |203
 ‾‾              ‾‾‾
  0              09 ↗
 -0             -9
  ‾‾             ‾‾
   9              0
  -9
   ‾‾
   0

 480 |4          480 |4
-4   |120       -4   |120
 ‾‾              ‾‾
  8               8
 -8              -8
  ‾‾              ‾‾
   0              0
  -0
   ‾‾
   0
```

601 Бүлүнең дөреслеген тапкырлау гамәле белән тикшер.

309 : 3 = 103   484 : 4 = 121
804 : 4 = 204   804 : 2 = 402

Дистә аша күчеп, берурынлы санга бүлү.

602 Ни өчен цифрлар өстендә тагын кечкенә цифрлар бар?

$$\begin{array}{r} ^{1}\\ 34\\ \times\;\;3\\ \hline 102 \end{array}\qquad \begin{array}{r} ^{2}\\ 25\\ \times\;\;5\\ \hline 125 \end{array}\qquad \begin{array}{r} ^{24}\\ 148\\ \times\;\;6\\ \hline 888 \end{array}\qquad \begin{array}{r} ^{1}\\ 253\\ \times\;\;3\\ \hline 759 \end{array}$$

603 Өлештә ничә урынлы сан булыр? Нокталар белән билгелә.

$$102\,\underline{|\,3\quad}\qquad 125\,\underline{|\,5\quad}\qquad 864\,\underline{|\,6\quad}\qquad 336\,\underline{|\,3\quad}$$

604 Бүлүне ике төрле язып башкарганнар. Алар нәрсә белән аерыла?

$$\begin{array}{r|l} 102 & 3 \\ \cline{2-2} -\;\;9 & 34 \\ \cline{1-1} 12 & \\ -\;12 & \\ \cline{1-1} 0 & \end{array}\qquad\qquad \begin{array}{r|l} 102 & 3 \\ \cline{2-2} -\,102 & 34 \\ \cline{1-1} 0 & \end{array}$$

605 46 ны 8 гә тапкырла. Дөреслеген бүлү гамәле белән тикшер.

606 Төшереп калдырылган цифрларны яз.

```
 ***  | 8            ***  | 6
-24   |----         -24   |----
      | 3*                | 4*
 ---                 ---
  32                  42
 -32                 -42
  ---                 ---
    0                   0
```

607 Мисалларны чиш.

215 : 5   378 : 7   264 : 4

608 Телдән исәплә.

$(8 + 7) \cdot 7$	$72 : 9$	$42 : 6$
$9 \cdot (10 + 2)$	$63 : (4 + 5)$	$0 : 60$

609 Хәрефләр урынына саннар яз.

$c : a = b$ $m : h = e$ (k калдык)

610 Әгәр $24 \cdot 13 = 312$ булса, $24 \cdot 14$, $24 \cdot 12$ не ничек исәпләп була?

611 Өчурынлы санны берурынлы санга тапкырласаң, тапкырчыгышта өчурынлы сан була аламы? Мисаллар китер.

612 Мин бер сан уйладым. Аны 8 гә тапкырладым. Тапкырчыгышка 21 не кушкач, 101 булды. Мин уйлаган санны тап.

613 Сызым буенча эзләнелә торган зурлыкны тап. Кисемтәләр тигез.

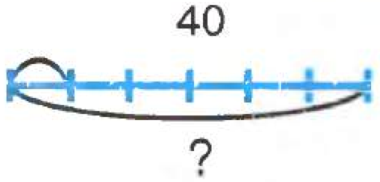

614 7 гә тапкырлау таблицасының җаваплларында 5, 6, 7, 2, 3, 4, 9 цифрларына беткән саннар бармы?

615 Тапкырлаучыларның берсе 10 га бүленә. Тапкырчыгыш 10 га бүленәме? Мисаллар китер.

616 Тапкырчыгышта ничә цифр булыр?

$$\times\begin{array}{r}332\\2\\\hline\end{array}\qquad\times\begin{array}{r}173\\8\\\hline\end{array}\qquad\times\begin{array}{r}152\\5\\\hline\end{array}\qquad\times\begin{array}{r}123\\9\\\hline\end{array}$$

617 Мәсьәләне чиш.
120 м тукымадан 2 шәр метрлы 12 пәрдә теккәннәр. Ничә метр тукыма калган?
Мәсьәләнең бер шартын үзгәртеп, яңа мәсьәлә төзе.

618 Мәсьәләгә сызым ясa һәм чиш.
Өч сыйныф укучыларына 193 китап биргәннәр. Беренче сыйныфка 27, ә икенчесенә 3 тапкыр артыграк китап бирелгән. Өченче сыйныфка ничә китап бирелгән? (Дүрт сыйныф укучыларына китап бирелгән дип, мәсьәләгә тагын бер шарт өстәп буламы?)

619 Ике мәсьәлә төзе: берсендә 15 саны берничә тапкыр кабатлансын, икенчесендә 40 саны берничә тигез өлешкә бүленсен.

Вакыт берәмлекләре.
Ел, ай, тәүлек.

620 1 елда ничә ай? Айларның исемнәрен көннәр саны буенча өч баганага яз.

30 көн	31 көн	28 (29) көн

621 А хәрефенә башланган айларның исемнәрен әйт. Кайсы айларның исемнәре нечкәлек билгесенә бетә?

622 XXI гасырда беренче кәбисә елы ничәнче ел?

623 Җәй, көз, кыш, яз айларын әйт.

624 Үткән елда ничә яз көне булды?

625 Йолдызчык урынына цифрлар яз.

*** | 5
−15 | 3*
15
−15
0

*** | 7
−** | 4*
42
−42
0

Вакыт берәмлекләре.
Атна.

626 Быел яз айларында ничә тулы атна һәм ничә көн бар?

627 Атнаның «ш» хәрефе кергән көннәрен генә әйт. «Җ» хәрефе нинди көннәрдә бар?

628 Былтыр 9 майга кадәр ел башыннан ничә тулы атна һәм ничә көн үткән?

629 Синең туган көнең елның ничәнче аенда?

630 Бер айда биш якшәмбе була аламы?

631 Мәсьәлә төзе һәм чиш.

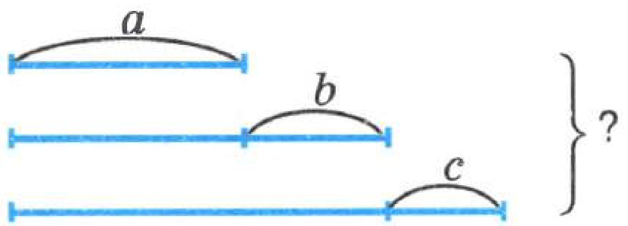

Вакыт берәмлекләре.
Сәгать, минут, секунд.

632 Бер тәүлектәге вакыт санлы турыда күрсәтелгән.

2 тәүлектә ничә сәгать? 3 тәүлектә ничә сәгать була?

1 тәүлек = 24 сәгать
1 сәгать = 60 минут
1 минут = 60 секунд

633 5 сәгатьтә ничә минут? 2 минутта ничә секунд?

634 Бер дәрестә ничә минут?

635 Сәкинә сәгать 8 дә мәктәпкә килгән иде, 13 сәгатьтә кайтып киткән. Ул мәктәптә күпме вакыт булган?

636 Аңлатма белән яз. Сызымда күрсәт.

а) m саны белән 15 санының суммасы 4 кә арттырылган;

ә) p белән c ның аермасы 3 тапкыр кечерәйтелгән.

Вакыт берәмлекләре белән гамәлләр.

637 Сумманы тап.

2 сәг 10 мин + 3 сәг 20 мин
3 сәг 20 мин + 5 сәг 55 мин
2 тәүлек 20 сәг + 3 тәүлек 8 сәг
5 ел 144 тәүлек + 1 ел 249 тәүлек

638 Чагыштыр.

2 ай 7 көн * 55 көн
1 ел 2 ай * 378 көн
1 тәүлек 4 сәг * 29 сәг
3 сәг 12 мин * 192 мин

639 Гали 7 сәгать 5 минутта балыкка киткән һәм көндезге икенче егерме минутта кайткан. Ул күпме вакыт йөргән?

640 Чаңгы ярышы көндезге сәгать 2 дә тәмамланган. Ярыш 3 сәгать 20 минут дәвам итсә, ул сәгать ничәдә башланган?

641 Мисалларны чиш.

$(23 + 46) \cdot 7 - 3 \cdot 64 + 900$

$630 - 27 \cdot 8 + 12 : 2$

642 Телдән исәплә.

438 + 212	277 + 303	72 : 8
68 + 36	32 · 3	81 : 9

643 Бер күлмәккә 6 төймә тагыла. 96 төймә ничә күлмәккә тагарга җитә?

644 Бүлүне ничек башкарганнар? Аңлат.

$$639 : 3 = (600 + 30 + 9) : 3 = 200 + 10 + 3 = 213$$

645 Разрядлар таблицасын кулланып бүл.

йөз	дистә	берәмлек
4 4	4 4	8 8

: 4 = 112

844 : 4 636 : 3 666 : 6

646 Исәплә.

65 : 5 144 : 6 603 : 9

647 Өлешне тап.

336 : 7 155 : 5 180 : 9 348 : 6

648 Чагыштыр.

$8 \cdot b + 12 \cdot b * 20 \cdot b$
$13 \cdot a + 4 \cdot a * 16 \cdot a$
$23 \cdot m + 7 \cdot m * 161 \cdot m$
$305 \cdot p - 5 \cdot p * 310 \cdot p$

649 648, 351, 999 саннарын кулланып, төрле тигезлекләр яз.

650 Бакчада 14 чия агачы үсә, алмагачлар ике тапкыр азрак. Бакчада ничә агач үсә?

651 Дәфтәр a сум, ручка 2 тапкыр арзанрак тора. 5 дәфтәр һәм 6 ручка күпме тора?

652 Балалар бакчасына 80, мәктәпкә 4 тапкыр күбрәк туп алдылар. Барысы ничә туп алдылар?

653 Әхнәф 20 төп үсенте утыртты. Мостафа аннан 2 тапкыр азрак, Рәсимә Әхнәф белән Мостафа утыртканнан 12 гә азрак, Фәһимә Мостафадан 4 кә күбрәк үсенте утыртты. Кемнәр күбрәк утырткан: кызлармы, малайлармы? Күпмегә?

654 Аңлатмалардан ике дөрес тигезлек төзе.

$7 \cdot 8$ $60 - 6$ $60 - 4$ $8 \cdot 7$

655 Бер кибеттә 696 кг, икенчесендә 6 тапкыр азрак шикәр сатылган. Икенче кибеттә ничә килограмм шикәр сатылган?

656 Тигезләмәләрне чиш һәм җавапларның дөреслеген тикшер.

$(x - 6) \cdot 4 = 32$ $(12 + x) : 7 = 15$

$5 \cdot x - 3 = 62$ $56 : (12 - x) = 8$

657 $28 \cdot 31 = 868$ тигезлегенә кергән саннар белән тагын 2 тигезлек төзе.

658 30 санын өч бертөрле цифр һәм гамәл тамгалары кулланып яз. Ничә аңлатма яздың?

659 Тигезлек дөрес булырлык итеп, җәяләр куй.

$4 + 2 \cdot 3 = 18$
$31 - 10 - 3 = 24$
$54 - 12 + 8 = 34$

660 Беренче өч баганадагы саннар белән гамәлләр башкару нәтиҗәсе дүртенче баганага язылган. Күп ноктала урынына нинди саннар куела?

40	10	3	47
23	13	6	30
36	11	7	...
54	16	15	...

661 Бер чәй тартмасында a г, икенчесендә 50 г га күбрәк, өченчесендә икенчедәгедән 2 тапкыр күбрәк чәй бар. Өч тартмада ничә грамм чәй бар? ($a = 100$ г булганда, барысы ничә грамм булыр?)

662 x ны тап.

$x + x + x + x = 4 \cdot 64$
$(x + 8) \cdot 5 = 9 \cdot 5 + 8 \cdot 5$

663 Мәсьәлә төзе һәм чиш.

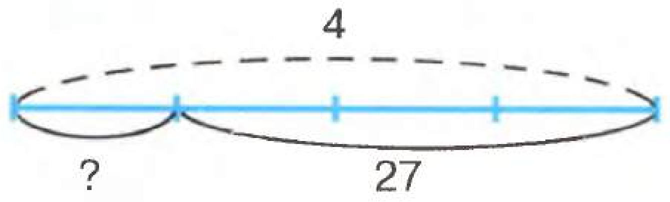

664 Аңлатма белән яз.

Зиләнең a, Бибинурның b, Алсуның c чикләвеге бар иде. Алар чикләвекләрен бергә җыйдылар һәм өчесенә тигез итеп бүлделәр. Һәрберсенә ничәшәр чикләвек тигән? ($a = 3$, $b = 4$, $c = 5$ булганда, ничәшәр тия?)

665 Кайсы сүз артык?

а) бүлүче, өлеш, тапкырчыгыш, бүленүче;
ә) аерма, кушылучы, кимүче, киметүче.

666 Телдән исәплә.

$42 \cdot 9 = 42 \cdot (10 - 1)$ $\quad$ $34 \cdot 11 = 34 \cdot (10 + 1)$
$53 \cdot 9 = 53 \cdot (10 - 1)$ $\quad$ $24 \cdot 11 = 24 \cdot (10 + 1)$

667 Кисемтәләр белән күрсәт.

a саны b дан 14 кә зуррак.
m саны c дан 3 кә кечерәк.
c саны k дан 8 гә кечерәк.
m саны e дан 5 тапкыр зуррак.
p саны 30 дан 2 тапкыр кечерәк.

668 «Һәр укучы 3 әр агач утырткан. Балалар барысы ничә агач утыртканнар?» Мәсьәләнең җавабы кайсы сан булырга мөмкин? 20; 23; 27; 16; 14.

669 Һәр тартмада 6 шар карандаш булса, 123 тартмада ничә карандаш булыр?

670 25 не башта 5 кә, аннан соң 10 га тапкырладылар һәм тапкырчыгышларны куштылар. 25 ничә тапкыр зурайды?

671 Сызымда ничә өчпочмак бар?

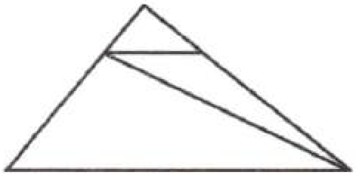

672 Телдән исәплә.

$27 \cdot 4$	$73 \cdot 2$	$71 \cdot 7$
$54 \cdot 3$	$45 \cdot 8$	$56 \cdot 5$

673 Мисалларны аңлатып чиш.

30 : 3	50 : 5	60 : 6
36 : 3	75 : 5	66 : 6
30 6	50 25	60 6

674 Мисалларны чиш.

48 : 6 50 : 6
49 : 6 51 : 6

675 Мисаллар дөрес чишелгәнме?

38 : 4 = 9 (2 калдык)
55 : 9 = 6 (1 калдык)
65 : 8 = 8 (1 калдык)
84 : 9 = 9 (3 калдык)

676 Мәсьәлә төзе һәм чиш.

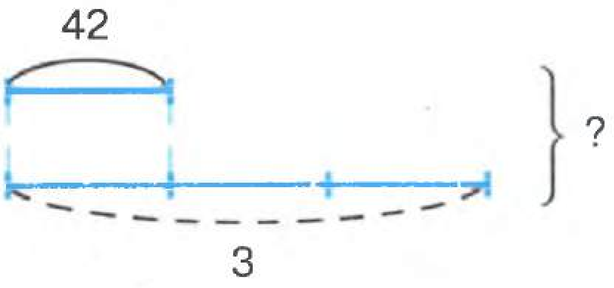

677 Китапханә өчен 32 урындык сатып алганнар, мәҗлесләр залына алынган урындыклар саны 10 тапкыр күбрәк. Барысы ничә урындык сатып алганнар?

6 ГЕОМЕТРИК ФИГУРАЛАР.

678 Нокталарны күрсәт һәм укы.

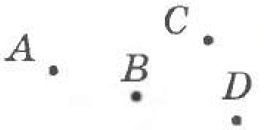

679 Һәр ике ноктаны сызгыч кулланып тоташтыр. Кисемтәләрне укы.

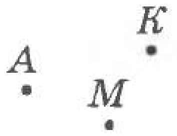

680 Яссылыкта A һәм B нокталарын билгелә. Алар сызык белән тоташтырылган. Аларны тагын ике сызык белән тоташтыр. Сызгыч кулланма.

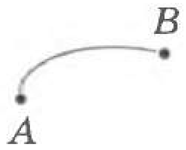

681 M һәм K нокталары арасындагы иң кыска араны күрсәт.

682 *A* һәм *B* нокталарын билгелә. *AB* кисемтәсенең озынлыгын үлчә. *AB* кисемтәсе озынлыгындагы тагын ике кисемтә сыз.

683 *AB* кисемтәсе сыз. *AB* дан кыскарак һәм озынрак кисемтәләр сыз. Аларны хәрефләр белән билгелә һәм укы.

684 *AB* кисемтәсендә *O* ноктасын билгелә. $(AO + OB)$ һәм *AB* ның озынлыкларын чагыштыр.

685 *AB* турысын сыз. Турыда *O* ноктасын билгелә. *OA*, *OB* ярымтурылар, яки нурлар дип атала. *O* — башлангыч нокта. Яссылыкта *DC*, *KM* нурларын сыз.

686 Өчпочмак сыз. Аны *ABC* дип билгелә. *AB*, *AC*, *BC* кисемтәләренең озынлыгын үлчә.

687 Өчпочмак сыз. Аның периметрын исәплә.

688 Турыпочмаклык сыз. Аның периметрын исәплә.

689 Кәгазьдән квадрат кисеп ал. Аның периметрын тап.

690 Фигураларның исемен әйт.

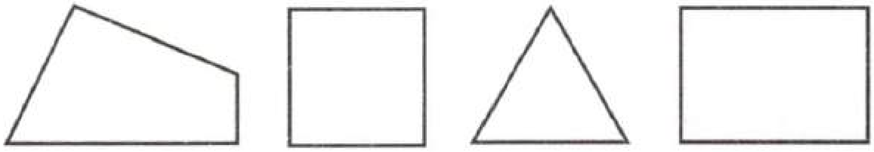

691 Дүртпочмакның турыпочмаклык булуын ничек тикшереп була?

692 Турыпочмаклыкның квадрат булуын ничек тикшерергә?

693 Ике почмагы гына туры почмак булган дүртпочмак турыпочмаклык буламы? Сызым ясап кара.

694 Турыпочмаклык квадратмы? Квадрат турыпочмаклыкмы?

695 Бер шакмакның мәйданы 1 см². Сызымдагы фигураның мәйданын тап. Фигураны өч кисемтә белән 2 тигез кисәккә бүл.

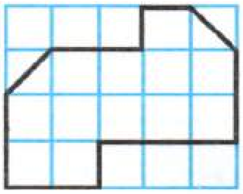

696 Турыпочмаклыкларның мәйданнарын чагыштыр.

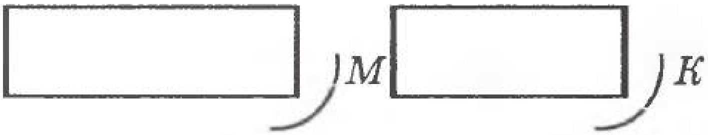

697 Мәйданнарны чагыштыр.

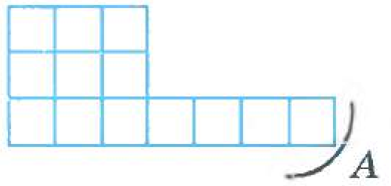

698 Турыпочмаклыкларның мәйданнарын исәплә.

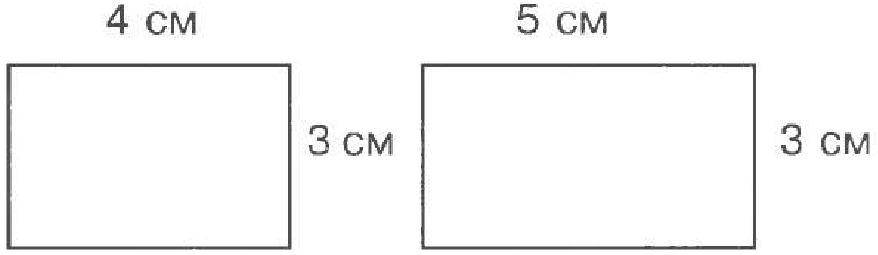

699 Штрихланган фигураның мәйданын исәплә.

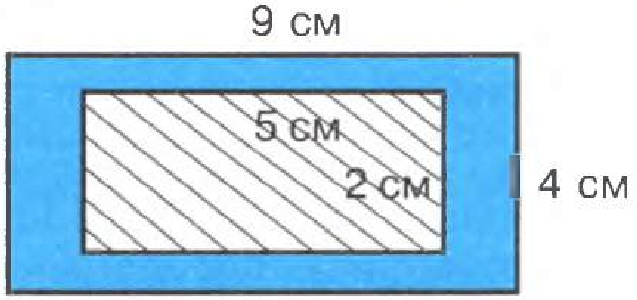

700 Квадратларның мәйданын исәплә.

701 Сызымда ничә турыпочмаклык бар?

702 Квадратларны төрле төсләргә буяп, бизәк ясa.

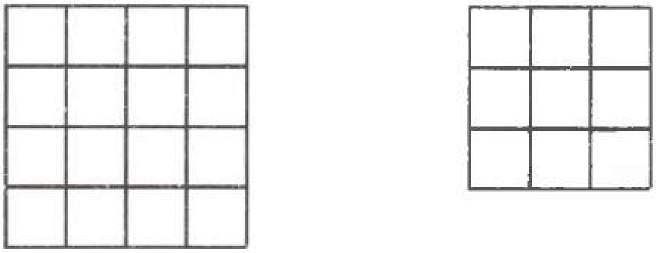

703 Квадрат эчендәге өчпочмакларны төрле төскә буя.

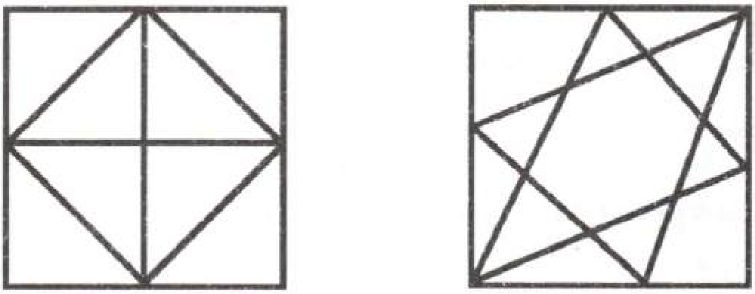

704 Фигураларны төрле төсләргә буяп, бизәкләр ясаганнар. Башка төрле бизәкләр ясa.

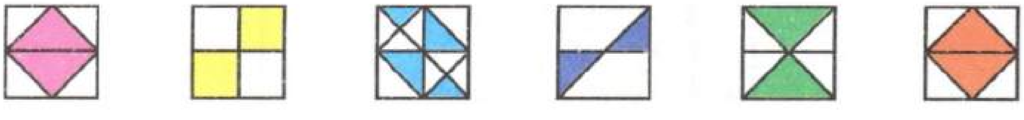

705 Бизәкләр ясауны дәвам ит.

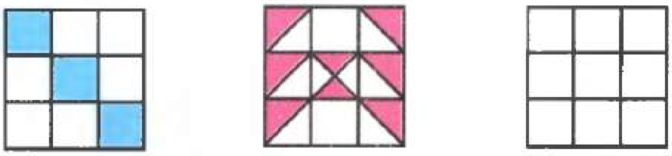

706 Бизәктә нинди фигуралар бар?

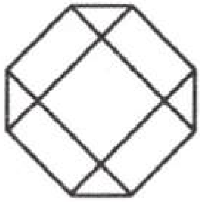

707 Кабатланган фигуралардан торган бизәк **орнамент** дип атала. Үзең теләгән орнамент ясa.

708 Орнаментта нинди фигуралар бар?

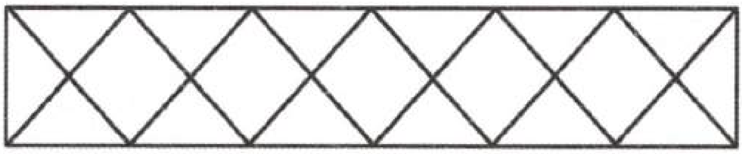

709 Орнаментта ничә өчпочмак бар?

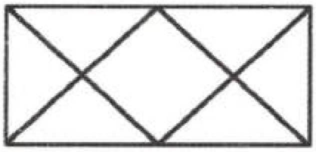

710 Орнаменттагы фигураларны күрсәт.

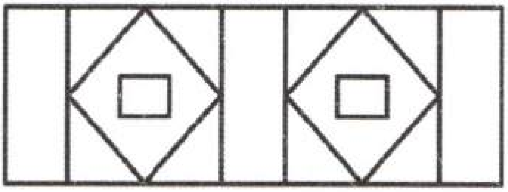

711 Квадратлардан гына торган орнамент яса.

712 Өчпочмаклардан гына торган орнамент яса.

713 Ике почмагы туры почмак булган өчпочмак буламы? Сызып кара.

714 Фигураларның уртаклыгы нәрсәдә?

715 Кәгазьдән турыпочмаклык яса. Күрсәтелгән туры буенча урталай бөклә. Яртылар тәңгәл килдеме?

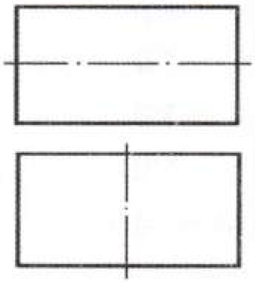

716 Фигураны туры буенча бөклә. Яртылар тәңгәл килсә, фигураны бу турыга карата симметрияле дип әйтәләр.

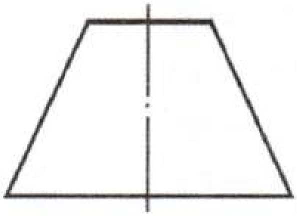

717 Симметрияле фигураны сызып бетер.

ЭЧТӘЛЕК

1. 100 эчендә кушу һәм алу. 3
2. Өчурынлы саннар. 31
3. Кушу һәм алуның үзлекләре. 52
4. Тапкырлау һәм бүлү гамәлләре. 64
5. Гамәлләр тәртибе. Саннар белән гамәлләр. 104
6. Геометрик фигуралар. 137

Учебное издание

Казыханова Фаузия Гиниятовна
Казыханов Виль Суфиянович

МАТЕМАТИКА

Учебник для 2 класса
четырёхлетней начальной татарской школы

Казань. Издательство «Магариф». 2008

На татарском языке

Уку-укыту басмасы

Казыйханова Фәүзия Гыйниятовна
Казыйханов Вил Суфиянович

МАТЕМАТИКА

Дүртьеллык башлангыч татар мәктәбенең
2 нче сыйныфы өчен дәреслек

Редакция мөдире *Л. Х. Мөхәммәтҗанова*. Редакторы *Л. Р. Хафизова*. Бизәлеш редакторы *Р. А. Сәйфуллина*. Тышлык рәссамы *Л. С. Золондинова*. Техник редакторы һәм компьютерда биткә салучысы *М. И. Данилевская*. Корректоры *С. З. Гыймалетдинова*. Рәсемнәрне компьютерда эшкәртүчеләре *Э. Ф. Нурмөхәммәтова, Л. Р. Вафина*.

Оригинал-макеттан басарга кул куелды 26.05.2008. Форматы 70×90 1/16. Офсет кәгазе. «Прагматика» гарнитурасы. Офсет басма. Шартлы басма табагы 10,53 + форз. 0,29. Нәшер-хисап табагы 11,59 + форз. 0,49. Тиражы 2000 д. Заказ Т-639.

«Мәгариф» нәшрияты. 420059. Казан, Оренбур тракты, 20а.
Тел./факс (843) 277-52-62; 277-52-88.
E-mail: magarif@mail.ru

«Идел-Пресс» полиграфия-нәшрият комплексы» ААҖ.
420066. Казан, Декабристлар урамы, 2.

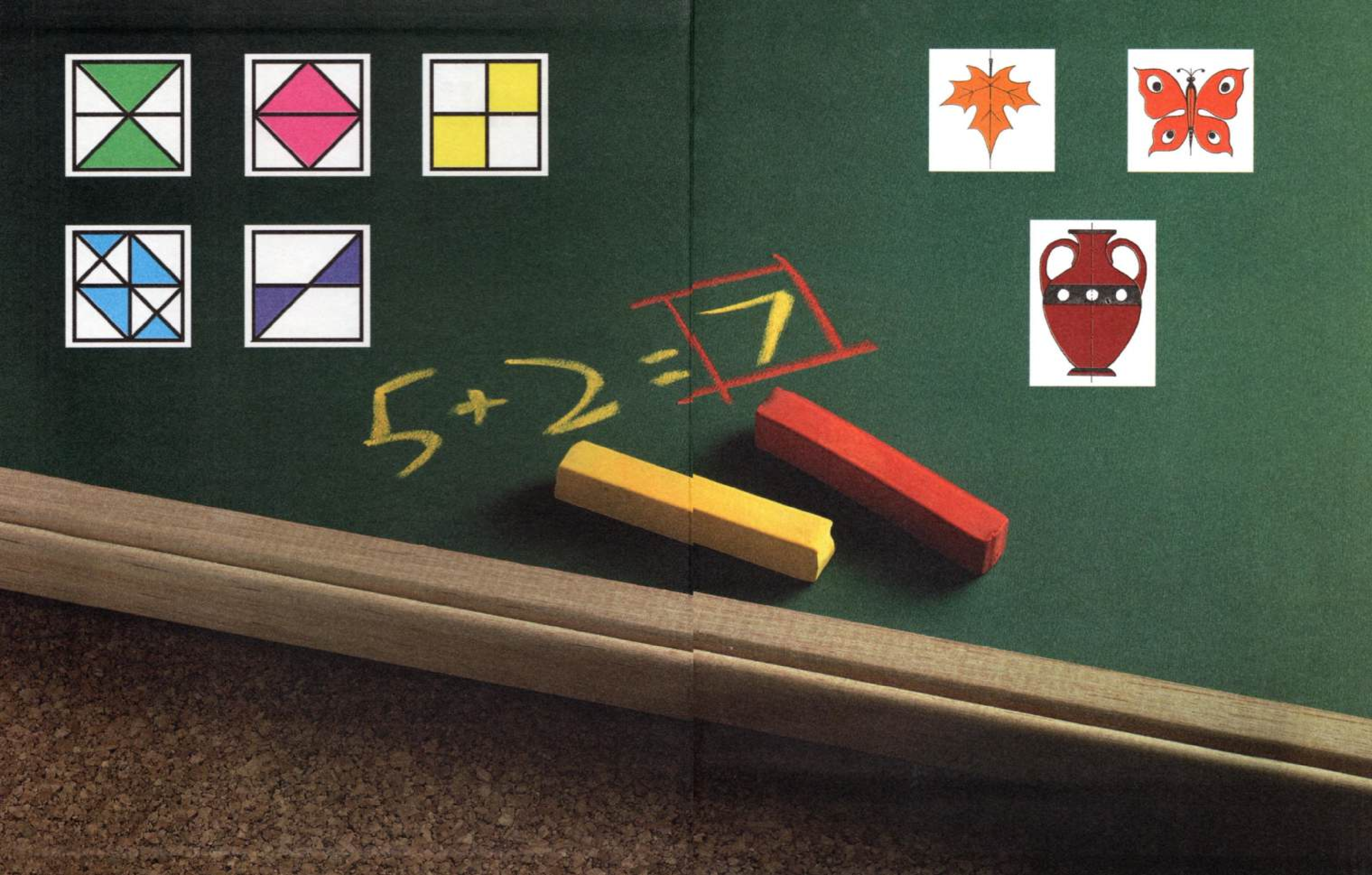
5+2=7